Է՛ ՏԱՐԻ 2073 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 4 ՔԱՂՈՑ 1383—Հ. Տ. 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890—Ն. Տ. 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 11 ՃԷՄԱԶԻԵԼ ԵՎՎԷԼ 1308 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
... 16
... 80
... 40
... 200
... 100
... 50
... 28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ շաբթուն ի Պերլին կրթական յանձնաժողովոյ նիստերը փակեցան Վիլհէլմ կայսեր մէկ ճառով, ինչպէս բացուած էին իւր ճառով։ Կայսրը գոհունակութիւն և շնորհակալութիւն յայտնեց որ՝ գաղափարաց ազատ փոխանակմամբ մը՝ յանձնաժողովոյ անդամք իւր գծած շաւղին մէջ մտած են։ «Ոմանք զարմացան թէ յանձնաժողովոյ նիստերը բանալուն առթիւ ինք կրօնի ուսուցումը չէր յիշած։ Բայց աշխարհ գիտէ իւր գաղափարները կրօնի և կրօնի դաստիարակութեան վրայ։ Իբրեւ Թագաւոր Բրուսիոյ և գերագոյն եպիսկոպոս բողոքական (լուտերական) Եկեղեցւոյ, իւր ամենէն նուիրական պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը կը համարի հոգ տանիլ որ կրօնային ոգին և քրիստոնէական սկզբունք պահուին պահպանուին և զարգանան դպրոցին մէջ։ Դպրոցը պէտք է յարգէ և պատուէ Եկեղեցին, Եկեղեցին ալ պէտք է օժանդակէ դպրոցին՝ իւր գործին մէջ. այսպէս եւեթ կարելի է կրթել երիտասարդութիւնը վայելուչ կերպիւ՝ ըստ պահանջմանց արդի քաղաքական կենաց։»

«Շրջանի մը փոխանցման պահուն եկած հասած կը գտնուինք մենք որ նոր դարու մը թեւակոխելու վրայ ենք, և իմ գերդաստանիս առաւելութիւնն եղած է միշտ զգալ ժամանակին մղումները, նախատեսել ապագայն, և շարժման գլուխը գտնուիլ, անոր ուղղութիւն տալ և դէպ ի նոր նպատակակէտն առաջնորդել զայն։

«Կարծեմ հասկցած եմ նոր ոգւոյն միտումն և նպատակն դէպ ուր կը դիմէ այս վերջացող դարն, և միտքս դրած եմ նոր սերնդեան դաստիարակութեան մասին հաստատապէս մտնել նոր ճամբաներու մէջ, որովհետեւ հարկ անհրաժեշտ է, և եթէ այժմէն չտանք այսպիսի ուղղում, քսան տարի ետքը պիտի բռնադատուինք տալ։

«Ուստի, անշուշտ գոհ պիտի լինիք որ ձեզ ընտրած եմ դաստիարակութեան նոր հիմերը դնելու, իմ հետս աշխատելու և երիտասարդութիւնն ինձ հետ նոր ճամբուն առաջնորդելու համար։ Հաստատ համոզուած եմ թէ հազարաւոր ընտանեաց մայրեր պիտի օրհնեն զանոնք որ՝ իբրեւ անդամ այս յանձնաժողովոյ՝ կրթական նոր բարեկարգութեան գործին կը սատարեն այժմ։»

Կայսրն հոս կարդաց [illegible] լրագրոյն մէկ խմբագրականէն քանի մը հատուածներ, ըսելով թէ խմբագիրը ճշդիւ ըմբռնած է իւր միտքն. յետոյ խօսեցաւ սպայից վարժարանին վրայ, և յարեց թէ իւր գերդաստանին սկզբունքն է Suum cuique, այսինքն՝ «Առ իւրաքանչիւր ոք՝ ինչ որ իրեն կը պատկանի». և ո՛չ թէ «Ամենուն՝ մի և նոյն բան»։

«Այս ժողովոյ մէջ մեր ալ սկզբունքն այդ է։ Ցայժմայր մեր կրթութեան մէջ բռնուած ճամբան զմեզ կ՚առաջնորդէր Թերմոփիլէ (ճակատամարտ Հելլենաց) Գանի ճամբով (ճակատամարտ Հռովմայեցւոց) դէպ ի Ռոզպախ (յաղթութիւն Մեծին Ֆրետերիկի Ֆրանսացւոց և Աւստրիացւոց վրայ) և դէպ ի Վիոնվիլ (յաղթութիւն Ֆրետերիկ Կարլ իշխանին Պազէնի վրայ, 1870ին)։ Իսկ ես այսօր մեր երիտասարդութիւնը կ՚ուզեմ վերադարձնել Սըտանէ եւ Կրավլոթէ (յաղթութիւնք Գերմանաց Ֆրանսացւոց վրայ) Լէօյթէնի ճամբով (յաղթութիւն Մեծին Ֆրետերիկի Աւստրիացւոց վրայ) ի Մանթինէ և Թերմոփիլ (ճակատամարտք Հելլենաց)։ Այս է կարծեմ ուղիղ ճամբան, և այս ճամբուն պէտք է հետեւի մեր նոր սերունդ։»—(Այսինքն՝ մինչ կրթական հին մէթոտ հին ազգաց պատմութիւնը, լեզուն և գրականութիւնը կ՚աւանդէ նախ և յետոյ նոր լեզուաց և պատմութեանց կ՚անցնի, երիտասարդ կայսրն՝ ինչպէս իւր նախորդ ճառով՝ նաեւ այս անգամ կը պնդէ որ նախ ազգային լեզուն, գրականութիւնն և պատմութիւնն աւանդուին, և դասական հին ուսմանց երկրորդական տեղ տրուի։)

Թէեւ այս իմաստով Վիլհէլմ կայսեր նոր ճառը կրկնութիւնն էր նախորդին, բայց ուրիշ տեսակէտով մը այս ճառ նախորդին սրբագրութիւնն եղաւ. որովհետեւ կը յիշուի թէ իւր նախորդ ճառով Վիլհէլմ Բ. պախարակած էր լրագրութիւնը, մինչ նոր ճառովը խմբագրի մը գովեստն ըրաւ։ Ի՛նչ աղէկ մարդիկ են խմբագիրք, բաւ է որ նպաստաւոր գրեն։

Համպուրկի լրագրոյն այս նպաստաւոր յօդուածին վրայ, որ արժանացաւ կայսերական հրապարակային գոհունակութեան ու շնորհակալութեան, տեղեկութիւն մը տալ արժան է։

Յօդուածագիրը կ՚ըսէ. «Կայսրը ճշդեց դաստիարակութեան կէտ նպատակին։ Դպրոցէն ելնող պատանիք պէտք է տոգորուած լինին այն համոզմամբ թէ մեր քաղաքական նոր դրութիւնը կ՚արժէ և պէ՛տք է պահպանել։ Մեր օրերու նոր սերունդն որ իւր առաջին կարեւոր տպաւորութիւններն ստացած է ֆրանքօ-գերմանական մեծ պատերազմին ժամանակ, ներկայի գերմանական հզօր կայսրութիւնն եւեթ կը ճանչէ։ Այս նոր սերնդին թերեւս ցոյց պիտի տրուին այն թերութիւնք որք երեւան եկան մեր քաղաքական զարգացման ընթացքին մէջ։ Դասատուն մեծագոյն ազատութիւն պիտի ունենայ նշանակելու անռելի թշուառութիւնն որուն Գերմանիա մատնեալ կը գտնուէր իւր ազատագրութեան պատերազմներէն ետքի կէս դարու միջոցին։ Բայց կը հասկցուի թէ անոնք եւեթ պէտք է կոչուին նոր սերունդը դաստիարակելու որք անկեղծ համոզմամբ մը յարեալ են մեր արդի Սահմանադրութեան և Միապետութեան (կայսրութեան)։ Բայց ո՛չ ոք կրնայ լրջօրէն պահանջել որ վարժապետը պաշտօն ունենայ ընկերվարական վարդապետութիւններն հերքելու։ Նա որ ուշի ուշով ուսումնասիրէ մեր Պետութեան կազմութիւնն և իւր յառաջդիմութիւններ, պիտի կարենայ պաշտպանել զայն ընդդէմ ամեն յարձակմանց, ներսէն գան թէ դուրսէն։ Մեր կառավարութեան պաշտօնն է բարեդէպ զգուշութեամբ շահիլ ամեն չափաւոր և հեռատես տարերաց համակրանքը։»

Յօդուածագիրը, դասական ուսմանց խնդրոյն դառնալով, կ՚ըսէ.

«Մանր սխալ մ՚է կարծել թէ մեր դասական ուսուցման կը սպառնայ բնաջինջ կործանում մը։ Այս ունայն երկիւղն յայտնողներ դասական կրթութեան ճշմարիտ բարեկամք չեն։ Հին աշխարհին այնքան բազմազան և հարուստ կեանքն, իւր գեղագիտական ճաշակ, իւր իմաստ, բեղուն մտածմանց առատութիւնը զորս նախնեաց գրեանք մեզ հասուցած են, պիտի մնան միշտ սեփականութիւն գերման ժողովրդեան, բացարձակ ապահով ենք այս մասին, թէեւ՝ միւս կողմէ՝ հարկ անհրաժեշտ դարձած է մեծաւ համեմատութեամբ մը ի հաշիւ առնուլ նորանոր պէտքերը՝ դաստիարակութեան ուրիշ ճիւղերուն մէջ։»

Խմբագիրք կ՚երեւի թէ լաւ կողմեր ունին, քանի որ կրնան այսպիսի լաւ յօդուածներ գրել, որոցմէ կ՚ախորժի Վիլհէլմ Բ.։

ԽՆԴԻՐ ՄԵՏԱՂԱԴՐԱՄԻ ԵՒ ԽՆԴՐԱՆՔ ՈՍԿՒՈՅ

Վիեննայի և Փէշթի լրագիրք կը շարունակեն վիճաբանել Աւստրիո-Հունգարիոյ մէջ թղթադրամը բառնալու և մետաղադրամ հաստատելու խնդրոյն վրայ։ Այս առթիւ Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ մանրամասնօրէն կը պատմէ Ամերիկայի և Իտալիոյ մէջ թղթադրամի բարձման համար ի գործ դրուած տնօրինութիւնները։

Միացեալ Նահանգաց Խորհրդարանին 1875 յունուար 14 թուով քուէարկած մէկ օրէնքը կը տրամադրէր թէ կրինպաք կոչուած թղթադրամին օրէնական պարտաւորիչ շրջաբերութիւնը պէտք է դադրի 1879 յունուար 1ին, և պետական գանձաբանը պատրաստ լինի հրապարակին վրայ գտնուած թղթադրամը գնելու վերցնելու։ Ի վերջ յունիսի 1874, հրապարակին վրայ կար 429 միլիոն տոլարի թղթադրամ, ընդդէմ 148 միլիոն տոլար մետաղադրամի։ Ոսկեդրամ տոլարի արժէքն իջած էր մինչեւ 110 սէնթի՝ թղթադրամով, մինչ 1864ին կ՚արժէր 258 սէնթ թղթադրամ։ (Հարիւր սէնթ՝ մէկ տոլար։) Ամերիկեան ժողովուրդը փոյթ չըրաւ իրեն տրուած իշխանութիւնն ի գործ դնելու՝ իւր թղթադրամն ոսկեդրամի վերածելով, հապա շարունակեց այս յարգի թուղթը գործածել, եւ տարի մը յետոյ, 1876ին, Գանձարանին մետաղադրամ պահեստը բարձրացաւ 135 միլիոնէն 171 միլիոն տոլարի։ Թղթադրամէն ի մետաղադրամ անցքն անզգալապէս կատարեցաւ յԱմերիկա թէ՛ հասարակութեան և թէ Պետութեան համար չնմաւորապէս։

*

Իտալիոյ մէջ թղթադրամի հաստատեցաւ 1866 մայիս 1 ի օրէնքով, և տարի մը չանցած, ոսկւոյն տարբերութիւնը 20 առ 100 բարձրացաւ։ 1879ին 8—12 առ 100 էր տարբերութիւնն այս երկու կարգի դրամոց։ 1881 ապրիլ ամսուն, իտալեան Խորհրդարանէն քուէարկեալ օրէնք մը պատուիրեց թղթադրամին պարտաւորիչ շրջաբերութեան բարձումն, և 644 միլիոն Ֆր. ի փոխառութեան մը կնքումն, որոյ 444 միլիոնն ոսկի, վերահաստատելու համար մետաղադրամի շրջաբերութիւնը։ Սեղանաւորական խումբ մը կազմուեցաւ այս նպատակաւ, յորում էին Իտալիոյ Ազգային Դրամատունն (40 միլիոն), Լոնտոնի Դրամատուներէն Պէրինկ Եղբարք, Համպրօ և որդիք (200 միլիոն), Փարիզի Էսքոմթի Պանքան (200 միլիոն), Իտալիոյ շարժուն վարկի Ընկերութիւնն (200 միլիոն), և այս խումբ ի գլուխ հանեց փոխառութիւնն 80·25 առ 100 գնով։ Այս դրամատունք փոխանակ 444 միլիոն ոսկւոյ, վճարեցին 491 միլիոն Ֆր. ի ոսկի, որոյ 60 միլիոնը տըւաւ Ֆրանսա 20 ֆրանքնոցներով, 65 միլիոն ֆրանքն Ամերիկա, 25 միլիոնը Ռուսիա, 65 միլիոնը Գերմանիա, (60 միլիոնն օտար ոսկեդրամով և միայն հինգ միլիոնը գերման կայսրութեան ոսկեդրամով։) 38 միլիոն ֆրանքի ոսկի Աւստրիա տուաւ։ Մնացեալն հայթայթեցին Աւստրալիա, Դանիա, Զուիցերիա, Պելժիա և Սպանիա։ Ի մի բան, Իտալիա յաջողեցաւ 14 ամսոյ մէջ 142,000 քիլօկրամ ընտիր ոսկի ստանալ, և երկու տարի ետքը, մետաղադրամով վճարմունք վերահաստատեցան Իտալիոյ ամեն կողմ։

*

Կը մնայ տեսնել թէ մինչեւ 1891 Աւստրիո-Հունգարիա պիտի յաջողի՞ նմանօրինակ արդիւնք մը ձեռք բերել։

Ամերիկայի Փօղերանոցին տնօրէն Պ. Լիչ այս օրերս վիճակագիր մը հրատարակեց, յորմէ կ՚երեւի թէ 1887ին 160,000 քիլօկրամի ոսկի արտադրուած է, 1888ին 166,000 քիլօկրամի և 1889 ին 182,000 քիլօկրամի։ Այս երեք տարւոց միջոցին, աշխարհի ամեն կողմը դրամ կտրուած ընտիր ոսկւոյ քանակութիւնն էր 188,000 քիլօկրամ 1887ին, 203,000 քիլօկրամ 1888ին և 258,000 քիլօկրամ 1889ին։

Միացեալ Նահանգաց մէջ դրամի վերածուած ոսկի կայ այժմ 693,592,000 տոլարի արժողութեամբ, որ հաւասար է երեք միլիառ 477 միլիոն 810 հազար ֆրանքի։ Եւրոպիոյ մէջ տրամադրելի ոսկեդրամի քանակութիւնը քիչ մը պակսեցաւ վերջերս, Արժանթինի հանրապետութեան համար շատ մը ոսկեդրամ ղրկուելուն պատճառաւ. բայց սակայն մեծաքանակ է ոսկեդրամի պաշարն յԵւրոպա, և ինչո՞ւ համար Աւստրիո-Հունգարիա չկարենայ երկու տարուան մէջ գտնել իրեն պէտք եղած 130-140 հազար քիլօկրամ ոսկին՝ իւր մէջ մետաղադրամի շրջաբերութիւնը վերահաստատելու և թղթադրամը բառնալու համար իբրեւ պարտաւորիչ դրամ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ռուս կառավարութիւնն հրամայեց ընդհանուր վերաքննութեան մը ենթարկել ամեն ազնուական տիտղոսներն, որպէս զի անոնք որ սուտ կամ անվաւեր տիտղոսներ կը կրեն՝ զրկուին, և իբրեւ պարզ քաղաքացիներ ճանչուին այսուհետեւ։ Այս պարզ տնօրինութիւն քաղաքական կարեւոր միջոց մ՚է սակայն ոչ-ռուս տարերաց դէմ։ Այս տնօրինութիւն ի գործ պիտի դրուի մանաւանդ Լեհաստանի մէջ կաթոլիկ ազնուականութեան դէմ, Ֆինլանտիոյ մէջ շուէտական ծագում ունեցող ազնուականութեան դէմ, Պալթիկեան գաւառաց մէջ գերման-լուտերական ազնուականութեան դէմ, և այլ շատ մը գերման-ազնուական գերդաստանց դէմ, որք հարիւր տարիէ հետէ ի Ռուսիա գաղթած եւ հաստատուած են։ Ասոնք պիտի կորսուսնեն իրենց իշխանի, կոմսի, պարոնի և ասպետի տիտղոսներն, եթէ չկարենան ապացուցանել անոնց վաւերականութիւնն՝ ի մէջ բերելով ազնուականութեան մագաղաթեայ վաւերագրերն՝ օրինակէս արձանագրեալ։ Ռուս ազնուականութեան մասին այսպիսի վերաքննութիւն մը չէր կատարուած Մեծին Պետրոսի օրէն ի վեր, և հրդեհներու, պատերազմներու և այլ արկածներու պատճառաւ, յորս շատ մը ազնուականութեան արտօնագրեր այրած կորած են, ամենէն աւելի վաւերական ազնուականք անգամ դժուարութիւն պիտի քաշեն իրենց տիտղոսը ճշդիւ օրինականօրէն ապացուցանելու, և հետեւապէս ռուս պաշտօնէութեան ձեռքը նոր զէնք մը կը դրուի անհաճոյ տարրերը խոնարհեցնելու։

* *

Ի Գէլտքիրխ (Աւստրիա) կատարուեցաւ 500 րդ տարեդարձն Ֆորալպերկի նահանգին միացման ընդ Աւստրիոյ։ Այս առթիւ մեծ հանդէսներ եղան և հաւատարմութեան ցոյցեր առ Հապսպուրկեան տիրող գերդաստանն Աւստրիոյ։ Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ այս առթիւ կը յիշէ թէ Ֆորալպերկի ժողովրդեան քաղաքական ազատութիւնք և արտօնութիւնք ապահովեալ են շատ հին հրովարտակներով, և ուշադրաւ իրողութիւն մը կը համարի որ այս արտօնութիւնք և ազատութիւնք Աւստրիոյ մէջ ընդհանրացան ներկայ դարուս մէջ միայն։ Վիեննայի լրագիրք միահամուռ կը գովեն Ֆորալպերկցւոց արհեստական և առեւտրական գործունէութիւնը, ճարտարութիւնն և եռանդուն հայրենասիրութիւնն ու հաւատարմութիւնն, որով միշտ աւստրեան գահուն թեւ թիկունք եղած են։

*

Հունգարիոյ Խորհրդարանին չափաւոր ընդդիմադիր կուսակցութիւնն, որոյ գլուխն Ափոնիի կոմս նոյն իսկ թագաւոր-կայսեր համակրանքը կը վայելէ իւր պարկեշտութեամբ և չափաւորութեամբ, այս օրերս սապէս սահմանեց իւր հիմնագիրը. 1. Հունգարիոյ պալատական պաշտօնէութիւնը բաժնուի աւստրեան պալատական պաշտօնէութիւնն, այնպէս որ ամեն ազգային հանդէսներու և արարողութիւններու մէջ որք ի Հունգարիա կը կատարին՝ հունգարացի պալատական պաշտօնատարք նախագահեն։ 2. Հունգարիոյ ինքնուրոյն զիրքն որոշ երեւի՝ հունգարական զինանշանին, դրօշին և նշանաբանին աւստրիականին զուգընթաց գործածմամբ Հունգարիա ամեն հանրային շէնքերու, հաստատութիւններու, դրամատուներու վրայ որք հասարակաց են երկուց երկրաց։ 3. Հոնվէտք պէտք է նկատուին իբրեւ ազգային բանակ Հունգարիոյ, և փոխանակ Աւստրիոյ սեւ ու դեղին դրօշին, Հունգարիոյ թագաւորական եռագոյն դրօշը պէտք է գործածուի։

* *

Անցեալ հինգշաբթի առաւօտ 72 թնդանօթաց արձակմամբ ծանուցուեցաւ Պերլինի ժողովրդեան թէ Աւգուստա-Վիքթորիա Կայսրուհին վեցերորդ մանչ զաւակ մը ծնած է։ Ո՛չ ոք կը սպասէր այս բարեբաստիկ իրողութեան, որ կ՚ենթադրուէր թէ յունուար ամսոյ մէջ տեղի պիտի ունենար։ Կայսրը նոյն պահուն Օփերայի թատրոնը կը գտնուէր, եւ երբ լուր բերին իրեն, հրամայեց որ երկրորդ արարուածէն յառաջ թատրաբեմէն իմաց տրուի հասարակութեան, և ինք փութաց ի պալատ, ուր մայրն և նորածին իշխանը քաջառողջ վիճակի մէջ գտաւ։ Երբ թատրաբեմէն ծանուցուեցաւ, ներկայք խնդութեան ամենալի ցոյց մ՚ըրին ամենքին ոտք ելած, և ազգային երգն երգեցին։ Պերլին քաղաքը դրօշներով զարդարեցաւ, և Պրանտէպուրկի Տան կարմիր և կապոյտ դրօշը պարզուեցաւ արքայական պալատան այն կողմին վրայ ուր կը բնակի Կայսրուհին։

Պաշտօնակիցք ոմանք գրած էին թէ Վիլհէլմ կայսր եօթներորդ մանչ զաւակնիդ սա, և այս առթիւ ի մէջ բերեր էին գերմանական աւանդութիւնն որուն համեմատ յաջորդաբար եօթն արու զաւակաց ծնունդը բացառիկ բարեբախտութիւն կը մեկնուի։ Բայց մեր այս պաշտօնակցաց դիտողութիւնն առնուազն մէկ տարւոյ չափ կանխահաս կը թուի մեզ։

* *

—)(106)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Երջանիկ է, անշուշտ։

—Կարծեմ թէ պէտք չունի ուրիշի մը երջանկութեան նախանձելու։

Մանկամարդ աղջիկը վայրկեան մը մտախոհ ու գլխիկոր մնաց։

—Սիրելի տիկին Տիւռանս, ըսաւ, մեզի պիտի չգա՞ք։

—Առիկա չեմ կրնար խոստանալ։

—Ինչո՞ւ։

—Գրեթէ երբեք դուրս չեմ ելներ։

—Հայրս յաճախ ձեր խօսքը կ՚ընէ, որովհետեւ չէ մոռցած թէ գիտցած քիչ մը բանս ձեզ կը պարտիմ. ապահով եղէք որ լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնէք, և հայրս շատ ուրախ պիտի ըլլայ զձեզ վերստին տեսնելուն։

—Կը հաւատամ, բայց . . .

—Այնուհետեւ, ընդմիջեց աղջիկն, ես ալ պիտի կրնամ ձեզ հետ քիչ մը խօսակցիլ և ձենէ խնդրել քանի մը խորհուրդներ զորս ա՛ւաղ մայրս այլ եւս չկրնար տալ ինձ.

—Հայրերնիդ անոր տեղը կը բռնէ։

Նորատի աղջիկը գլուխը թօթվեց։

—Հայր մը չհասկնար, չզգար տեսակ մը բաներ ինչպէս մայր մը կամ ճշմարիտ բարեկամուհի մը։ Հայրս շատ հիւրեր կ՚ընդունի, բայց այդ անտարբեր մարդերու միջավայրին մէջ գրեթէ առանձին եմ ես։ Մէկը չունիմ որուն մտածումներս և գաղափարներս յայտնեմ։ Ինձ համար մեծ օր մը կը մօտենայ։

—Կը հասկնամ, ըսաւ դաստիարակուհին ժպտելով։

—Այո, պիտի ամուսնանամ։

—Կը մաղթեմ ձեզ, սիրելի Ատէլս, բոլոր այն երջանկութիւնն որուն արժանի էք։

—Իմ ամուսնութեանս վրայ կ՚ուզէի խօսիլ ձեզ հետ, տիկին Տիւռան։

—Բայց ես ո և է խորհուրդ չեմ կըրնար տալ ձեզ։

—Թերեւս։

—Պէտք է որ հաւատամ թէ ձեր նշանածը ձեզ արժանի է և թէ դուք կը սիրէք զայն։ Անշուշտ Պ. Լաթռաւոն պէս մեծամեծ գործերու ձեռնարկող անձ մըն է։

—Ոչ. մարդիկ մըն է։

—Վա՛յ, ըրաւ տիկին տը Լասէռ։

—Երիտասարդ է, ըսաւ աշխուժիւ օրիորդ Լաթռաւո։

—Եւ հարո՞ւստ։

—Չեմ գիտեր։

—Անո՞ւնը։

—Ատռիէն տը Վէռվէն։

Տիկին տը Լասէռ այնպէս վրդովում մը զգաց որ սիրտը բաբախելէ դադրեցաւ։

Բարեբաղդաբար ծաղկատի աղջիկը գետինը կը նայէր. չտեսաւ անոր յուզումը։

—Կը խնդրեմ, կրկնեց օրիորդ Լաթռաւո, խօսք տուէք որ քիչ ատենէն պիտի գաք զիս տեսնէք։

—Լաւ, քանի մը օրէն, խօսք կուտամ, պատասխանեց կոմսուհին, որուն խռովումն հանդարտած էր։

—Օ՛հ, դուք միշտ բարի էք, ըսաւ աղջիկը, մեծ գոհունակութիւն մը ցուցնելով։

Այցաքարտ մը դրաւ կոմսուհւոյն ձեռքը և ըսաւ.

—Ահա մեր հասցէն։ Միայն թէ, աւելցուց, շատ մի՛ սպասցնէք։

Դաստիարակուհին իր նախկին աշակերտուհւոյն ձեռքը սեղմեց և վաճառանոցին օրիորդին ետեւէն գնաց որ կը սպասէր զինքը գանձատունը տանելու համար։

Երբ տուն դարձաւ, Օռօռ, որ իրեն կը սպասէր, ցնծութեամբ իր դէմը վազեց։

—Շատ ուրախ կ՚երեւիք, սիրելիս, ըսաւ կոմսուհին։

—Այո, պատասխանեց Օռօռ, այսօր շատ երջանիկ եմ։

—Միշտ երջանիկ չէ՞ք դուք։

—Այո, այո, բայց գիտէք ի՞նչ կայ։

—Ի՛նչ։

—Հայրս եկաւ։

—Հո՞ս է տակաւին, հարցուց խեղճ կոմսուհին։

—Ոչ, վայրկեան մը միայն կեցաւ։

—Վերջապէս, Պ. Տըլօռմ եկեր է, ուրի՞շ։

—Ըսի իրեն թէ այս գիշեր Օրէռա երթալ կ՚ուզեմ, և թոյլ տուաւ ինձ։

—Հիմայ հասկցայ ուրախութեանդ պատճառը։

—Պիտի գա՞ք մեզ հետ։

—Գիտէք, սիրելիս, որ երբէք թատրոն չեմ երթար։

—Իրաւ է, բայց անգամ մը . . .

—Անկարելի է. պէտք է որ զրկուիմ, ոչ միայն սքանչելի արուեստագէտներու երգերը լսելու հաճոյքէն, այլ ձեզ ընկերանալու շատ աւելի մեծ երջանկութենէն։ Բայց վաղը կուգաք կը պատմէք ինձ այս գիշերուան տպաւորութիւններնիդ, եւ ես կը մխիթարուիմ։

Օռօռ խորհրդաւոր կերպարանք մը առաւ, կոմսուհւոյն պարանոցին ի վար ծռեցաւ և ըսաւ ցած ձայնով.

—Թերեւս Ատռիէնը կը տեսնեմ։

Մայրը չկրցաւ սարսուռ մը զսպել։ Ցետոյ երկայն նայուածք մը նետելէ ետքն իր զաւկին, գրկեց զայն և իր սրտին վըրայ ջերմագին սեղմեց. խեղճ մայրը կը մըտածէր այն վշտին վրայ զոր իր աղջիկը պիտի զգար երբ ստիպուէին իմացնել իրեն թէ Վէռվէնի մարդիկն ուրիշ աղջկան մը ամուսինն էր։

Ի՞նչպէս պաշտպանէր իր զաւակն, ի՞նչպէս զայն պաշտպանէր այն ահռելի վշտին դէմ որ կրնար սպաննել զայն։ Իր մայրական սէրը կը բաւէ՞ր։ Բնաւ երբեք։ Լասէռի կոմսին իր վրայ դրած պայմաններուն համեմատ ստիպուած ըլլալով այդ սէրն իր սրտին մէջ թաքուն պահել, ի՛նչ ազդեցութիւն կրնար ունենալ իր աղջկան վրայ։ Իրաւունք իսկ չունէր իր խանդաղատանօք բան մը ներշնչելու անոր։ Ա՜աւ՛ղ, իր աղջկան քով դաստիարակուհի՛ մըն էր միշտ։

Իր ամուսնոյն գիտաւորութիւններէն ոչ մէկը գիտէր։ Կոմսն յաճախ կուգար իր աղջիկը տեսնելու։ Կը խօսակցէր տիկին Տըլօռմին և Օռօռին հետ, բայց իր հետ երբե՛ք։ Խօսք կուտար իրեն հանդիպելէ։ Երբ դիպուածով իրարու դէմ կ՚ելնէին, ցրտութեամբ կը բարեւէր զայն «բարի լոյս, տիկին» ըսելով, ուրիշ խօսք մը չէր ըներ։

Կոմսը երբէք չէր մտներ սրահը կամ Օռօռի զարդասենեակը։ Երբ նորատի աղջիկն իւր դաստիարակուհւոյն հետ կ՚աշխատէր հոն։ Եկածին պէս իր սենեակը կը քաշուէր, և երբ ըսելու կամ հարցընելու բան մը ունենար, յաջորդաբար կանչել կուտար տիկին Տըլօռմն և Օռօռը։ Երբեմն երկայն ատեն կը մնար, բայց երբեք երկու ժամէն աւելի։ Տան մէջ երբեք չէր ճաշեր։ Իր կնոջ չպատահելո՞ւ համար էր։ Կոմսուհին այնպէս կը խորհէր։

Պ. Տըլօռմի զարմանալի ընթացքն, որ իր աղջիկը պաշտել կը թուէր և որ գրեթէ բոլորովին հեռու կ՚ապրէր անկից և տիկին Տըլօռմէն, շատ կը հետաքրքրէին ծառաները։ Համոզուած ըլլալով թէ Պ. Տըլօռմն էր նա, իրենց տիրուհւոյն ամուսինը, իրենց համար կենդանի առեղծուած մըն էր, և զայն մենամոլի մը տեղ դրած էին։ Սակայն և այնպէս խորին յարգանք մը ունէին այդ տիրոջ նկատմամբ որուն չէին ծառայեր։ Նոյն իսկ իրենք իրենց մէջ չէին համարձակեր պզտիկ դիտողութիւն մը ընել Պ. Տըլօռմի տարօրինակ վարմանց վրայ։ Ընտրուած ըլլալով Պ. Քոռվիզիէէն, լաւ թոշակ ստանալով, լաւ սնանելով, դիւրին գործեր ունենալով կատարելու, բնականաբար փափաքելով իրենց տեղը չկորսնցնել, բացարձակ անձնուիրութիւն մը ունէին և ամենափոքր անխորհրդածութիւն մը գործելէ կը զգուշանային։

Գիշերը, ճաշէն վերջը, դաստիարակուհին ուզեց Օռօռին սենեկապանուհւոյն տեղը բռնել։ Մօր քմահաճոյք մը։ Վերջին անգամ մըն ալ շտկեց իր աղջկան մազերը, ծաղիկներ դրաւ անոնց մէջ, ճակտին վրայ յարդարեց խարտեաշ խոպոպները։ Կարճ թեւերով եւ պարկեշտօրէն տէքօլթէ սպիտակ մետաքսէ շրջազգեստ մը, որուն վրայ ձգուած էր Բէնէֆ մը, ժապաւէնի հանգոյցներով վեր առնուած, մերկ կը թողուր երկու զմայլելի նախաբազուկներ ու կիսովին կը ցուցնէր գեղեցիկ ուսերն եւ հրապուրիչ լանջ մը, որուն վրայ կը շողշողար, մալինէ երկու փոթերու մէջտեղը, շքեղ մէտայեօն մը որ պատուական քարերով շրջապատուած փառաւոր շափիւղայէ մը կը կազմուէր։ Աւելի վարը, վայրի վարդի սիրուն փունջ մը կար զոր կոմսուհին իր ձեռքով հոն դրած էր։ Ուրեմն գոհարեղէն չունէր վրան, միայն ձախ թեւն անցուցած էր այն թեթեւ ոսկի օղակներէն մէկը որոնց համար կը կարծուի թէ աղէկութիւն կը բերեն։

(Շարունակելի)

Սոֆիայէ կը ծանուցուի թէ Կրատինարովի մահմետական երեսփոխանը Սոպրանիէին մէջ առաջարկ մը մատոյց՝ խնդրելով որ մահմետականաց վերաբերեալ խնամակալութեան ամէն խնդիրք ենթարկուին Միւֆթիին կամ իւր փոխանորդին իրաւասութեան։ Միւս 31 մահմետական երեսփոխանք ոյժ տուին այս առաջարկութեան։ Նախարարութիւնն հակառակ խօսեցաւ, արդի օրէնսդրութիւնը ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն համար անխտիր ապահովիչ համարելով։ Ասոր վրայ յիշեալ երեսփոխանք մեկնեցան ժողովէն, և չմասնակցեցան վիճաբանութեանց։

* * *

Փառնէլեան հերձուածը շատ մը նիստամարք կը վնասէ իռլանտական դատին։ Միաց. Նահանգաց մէջ իռլանտացի պատուիրակներուն հաւաքած մեծաքանակ գումարք կամ Նուիրատուաց ետ կը տրուին, և կամ գանձապետաց քով վար կը դրուին. որովհետեւ իռլանտական կուսակցութիւնն երկուքի բաժնուած լինելով, օրինապէս յայտնի չէ թէ ո՛ր կողմին պէտք է յանձնուի։

Պ. Փառնէլի աչքերն աղէկնալու վրայ են. ինք այնչափ եռանդեամբ կը գործէ որ աչքերը կապուած վիճակի մէջ պատշգամէ մը ճառ խօսեցաւ՝ յորդորելով ժողովուրդն վստահութիւն ունենալ իւր վրայ։

* * *

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Մեքլենպուրկ-Շվէրինի մեծ դուքսը, թէեւ Թոքախտի ծանր ատիճանի մը մէջ կը գտնուի, պարուսատուած է Քոխեան դեղով, և Տքթ. Քոխ օրն երեք անգամ Քանէ հեռագիր կ'ընդունի՝ հիւանդին վիճակին վրայ, և յուսալից է։

* * *

Նաթալի Թագուհւոյն խնդիրը կը շարունակէ յուզել զՍերպիա, և կը զբաղեցնէ հանրային կարծիքն յԵւրոպա, զի կրնայ չփոթութիւն յառաջ բերել Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ։

Նախկին վարչապետ Պ. Կարաշանին իւր Վէտէշ լրագրով չափազանց անիրաւ բան մը կը համարի որ Նաթալի Թագուհի զրկուի այն ամէն իրաւունքներէ զորս յետին կինն և խոնարհագոյն մայրն անգամ կը վայելէ Սերպիոյ մէջ։ «Միայն Սերպիոյ Թագուհւոյն համար օրէնք և դատաւորք չկան Սերպիոյ մէջ»։

* * *

Աղեքսանդրիոյ յոյն հասարակութիւնն հանգանակութիւն բացաւ երեք Թորփիտօնաւեր նուիրելու համար Յունաստանի։ Պ. Աւէրովի նախագահութեամբ, առաջին օրը 20 հազար օսմ. ոսկի հաւաքեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Տ.

Մեր Օգոստափառ Կայսեր Ներկայութեանը հրաւիրուելու պատիւն ունենալով, Նորին Կայսերական Վեհափառութեան ինչ ինչ հայրական բարձր հրամանները Ազգային Ժողովոյ հաղորդելու համար կը հրաւիրեմ զԱզգային Երեսփոխանս որ յառաջիկայ Ուրբաթ, 14 դեկտեմբեր, ի ժամ 7, ներկայ գտնուին ի խորհրդարանն Ղալաթիոյ։

Մնամք աղօթարար
(Կնք. Ս. Պատրիարք Հօր)

11 Դեկտ. 1890

Կրօնական Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ արքեպիսկոպոսի։

Ժողովն զբաղեցաւ օրուան կարեւորութիւն ունեցող խնդիրներով եւ կարգ մը տնօրինութիւններ ըրաւ։

Ժողովն՝ Օրթագիւղի եկեղեցւոյ աւագերէց անուանեց Արժ. Տ. Սահակ աւագ քահանայ Տ. Սարգսեանն՝ հանգուցեալ Տ. Իգնատիոս աւագ քահանայ Մանավեանի իբր յաջորդ։

ՍԻՒՐՍԻՆ ՊԷՅ ՏԻՒԶ

Ըստ Աստուածային հրամանաց՝ զՍիւրհեալ մարմինն լքեալ այսրէն, ետ զհոգին առ Արարիչն, հանգչել առ Նմա յանմահաց վիտայսն։

Յառաւօտուն Հինգշաբթի աւուր, ի ժամ 5, փոխադրի մարմինն ի տանէ իւրմէ ի Սուրբ Յովհան Ոսկեբերան Եկեղեցի, ուր ի ժամ 5½ մատուցին Պատարագ և ապա պաշտօն հանգստեան։

Յետ եկեղեցական արարողութեան՝ մարմինն ամփոփեսցի ի գերեզմանատան գերդաստանին ի Քուրու-Չէշմէ։

Բերա, Պրուսա փողոց, թիւ 29
11/23 Դեկտեմբեր 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Մարտինի պատժական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Գասրի էֆէնտի, առաջին հարցաքննիչ դատաւոր Տրապիզոնի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տըրուեցաւ Ծովային Նախարարութեան քննութեանց դիւանին գեր-տնօրէն Նժմի էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն դիւանի քարտուղարներէն Հաֆըզ Ֆէթհի էֆէնտիի, Թաղապետութեան Ե. շրջանակին հաշուակալ Րիֆաթ էֆէնտիի, Թղթակցութեանց առաջին քարտուղար Սիւլէյման էֆէնտիի, առաջին երկրաչափ Խայրի էֆէնտիի և Քարբերդի նախնական ատենին հարցաքննիչ դատաւոր Զիւլֆի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ ասիական օսմանեան երկաթուղեաց ընկերութեան պաշտօնեաներէն գերմանացի առաջին երկրաչափ Պ. Օթօ Քափի, երկրորդ երկրաչափ Պ. Ալֆրէտ Կատրիցէի և Ռումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան պաշտօնեայներէն գերմանացի Պ. Կիլեոմ Օպէրմանի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ռումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան պաշտօնեայներէն Պ. Ֆրէտէրիք Պերկհօֆի և Պ. Եոհան Հօէնրաուէլի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ աւստրիացի Պ. Ֆրանձ Բայցօի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ասիական օսմանեան երկաթուղեաց ընկերութեան պաշտօնեայներէն ֆրանսացի երկրաչափ Պ. Արման Ցահքլերի և վակոններու ճարտարագէտ Պ. Լուի Մոնթէլի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Էնկլիւրիի երկաթուղեաց արտօնատէր Պ. Քաուլաի ներկայացուցիչ՝ գերմանացի Պ. Ժոզէֆ Հուպէրի և Ռումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան պաշտօնեայներէն գերմանացի Պ. Լուտովիք Ցոլլէրի։

Ի ՀԱՑՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետը, Ծովային Վսեմ. Նախարարը, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. Նախարարն և ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ երէկ յաջորդաբար կայս. պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երէկ ծանուցուեցաւ թէ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին մէջ հինգ անդամէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմուած է պատրաստելու համար Բ. Դրան կողմէ վերջերս ղրկուած պաշտօնագրոյ պատասխանը։

Արդ, ըստ տեղեկութեանց Թուրքէի, հարկ դատուեր է որ այդ յանձնաժողովոյ աշխատութիւնները չաւարտած Պատրիարքարանի Սինոդն ու Քաղաքական ժողովն ի խառն նիստ գումարին, և կը յուսացուէր թէ այդ նիստ երէկ տեղի ունենար, սակայն ինչ ինչ պատճառներով երէկ տեղի չէ ունեցեր. կը կարծուի թէ այսօր տեղի ունենայ այդ նիստ։

ԱԶԱՐԵԱՆ ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ

Հայ Հռոմէականաց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառ՝ երկուշաբթի օրը՝ ի դարձին Գում-Գաբուէ, Դատական պաշտօնատունն երթալով, այցելութիւն տուաւ Դատական և Կրօնական գործոց Նախարար Րիզա փաշային և շնորհաւորեց զՆ. Վսեմութիւն Իմթիազի ոսկի և արծաթ շքադրամներն ստանալուն համար։ Այս առթիւ, Ազարեան Գերապայծառ ընթացիկ գործոց վրայ տեսակցեցաւ Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՎՍԵՄ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Ելմտական և կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա երկուշաբթի օրը Ռուսական դեսպանատունը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Նէլիտոֆի հետ։

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Այս աւուր Թուրքէ իւր խմբագրականին մէջ հետեւեալը կը հրատարակէ.

Անկից առաջ միր մէկ հրատարակութեան մէջ ըսած էինք թէ ի Լոնտոն հրատարակեալ Տէյլի Նիւզ լրագիրը ժամանակէ մը ի վեր Կարնոյ նահանգին և շրջակայ օսմանեան նահանգաց մասին սուտ ու սխալ լուրեր կը հրատարակէ և թէ Անգլիոյ հանրային կարծիքը թիւրելու համար իւր ըրած ջանքերը բոլորովին հակառակ են Անգլիոյ ճշմարիտ շահերուն։ Մինչդեռ կ'սպասուէր որ յիշեալ լրագիրն այս հերքմանց վրայ իւր լեզուն բարեփոխելով պիտի զգուշանար իւր այդ զրպարտութիւններէն, զարմանալով տեսանք որ կը շարունակէ իւր առաջուան անուղիղ ընթացքն և մեզնէ զատ եւրոպական արդարասէր լրագիրներու ոմանց հերքումներուն ևս կենթարկի։

Ի ստորեւ կը հրատարակենք այդ կարգին վերաբերող լրագիրներէ միոյն՝ Վիէննայի Քոռեսբոնտանս Տը Լ'Էսթ լրագրոյ վերջին թուոյն մէջ հրատարակեալ Կարնոյ շահեկան մէկ նամակը.

Կարին 8 դեկտ. (Ն. Տ.)

Այս կողմերու մէջ կատարեալ անդորրութիւն ու ապահովութիւն կը տիրէ։ Եթէ Տէյլի Նիւզ լրագիրն աշխատած չըլլայ հանրային կարծիքը գրգռել սուտ եւ առասպելական լուրերով, յայտնի է թէ Եւրոպայի մէջ բնաւ կարեւորութիւն չը պիտի տրուէր այս տեղերու վիճակին։

Տէյլի Նիւզի հրատարակած սուտ լուրերուն իբրեւ մէկ նմոյշը ցոյց կրնամ տալ սա լուրը թէ Կարնոյ կուսակալ Հասան Խայրի փաշա քիւրտ ցեղապետները նահանգին կեդրոնը բերել տալով նպատակ ունի եղեր յանձնարարել անոնց որպէս զի պատրաստ գտնուին ի հարկին յարձակելու համար անվինաս հայ հպատակաց վրայ։ Բայց աւելէց աւելի սուտ լուր մը չը կրնար ըլլալ։ Ինչպէս առաջ ալ ըսած էի, քիւրտ ցեղապետները նահանգին կեդրոնը բերուած են խոստում առնելու համար իրենցմէ որպէս զի և ոչ մէկ տեղ մը խաղաղութիւնը խանգարող դէպք պատահի, և եթէ պատահի ալ՝ յանցաւորք քիւրտ ցեղերու կողմէ պատժուին և այսպէս անգամ մը եւս ամրապնդուի հանրային անդորրութիւնն որ արդէն կատարեալ է։

Տէյլի Նիւզ ըսած է նաեւ թէ Կարնոյ կուսակալը աւազակաց հետ յարաբերութիւն ունենալով, Ալաշկերտի գայմագամ ընտրած է Ահմէտ պէյ անուն մարդ մը, զոր նախորդ կուսակալն աքսորել որոշած էր։ Անգլիական լրագիրը զայս յանցանք մը կը նկատէ։ Ես, Ահմէտ պէյի նկատմամբ տեղեկութիւններ առի ամենէն անկողմնակալ և ամենավստահելի աղբիւրէ մը։ Այս տեղեկութեամբք ստուգեցի թէ Ահմէտ պէյ ոչ միայն Տէյլի Նիւզի կողմէ զրպարտեալ արարքներու մէջ գտնուած է, այլ ընդհակառակն Ահմէտ պէյ միակ մարդն է որ կրնայ Ալաշկերտ գաւառակը բարւոք կերպիւ կառավարելու յաջողիլ. Մինչեւ հիմայ ոչ մէկ մարդու մը մտքէն անցած է աքսորել զնա։

Տէյլի Նիւզ կը պնդէ թէ Ահմէտ պէյ որդին և եղբայրն է այն աւազակաց որք երկար ատեն ապաստանած են Ալաշկերտի մէջ։ Անգլիական թերթին այս ըսածն ալ ստոյգ չէ, որովհետեւ Ահմէտ պէյի հակառակորդք և ազգականք չատոնց մեռած են։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ
ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Ամբաստանեալ ատեանն իբրեւ ոճրագործ ամբաստանած է Վարդան, Յովհաննէս, Կարապետ, Վարդան, Պաղտասար, Պետրոս, Վարդան, Յարութիւն, Անտոն, Յովհաննավաճառ Սարգիս, ածխավաճառ Սարգիս և Թորոս անուն անձերն, որք ձերբակալուած են իբրեւ անդամ յեղափոխական մասնախմբին։ Ասոնց նախնական հարցաքննութիւնները պարունակող գրութիւնք այսօր պիտի յանձնուին Եղեռնադատ ատենին։

ԹԷՄՊԷԿԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔԸ

Ներկայ ամսոյ սկիզբը լրացաւ Բ. Դրան և պարսիկ կառավարութեան միջեւ կնքեալ պայմանադիրն, որուն զօրութեամբ պարսկական թէմպէքին 100ին 75 մաքսատուրք վճարելով կը ներմուծուի ի Թուրքիա։ Պարսիկ կառավարութիւնը կը փափաքի այս դրութեան տեղ սակագնոյ դրութիւն հաստատել և առաջարկած է Բ. Դրան բանակցութիւններ կատարել այս մասին։ Բ. Դուռն սկզբամբ առարկութիւն չի յարուցաներ այս առաջարկին դէմ և գործը պատուիրակաց ժողովի մը պիտի յանձնուի։ Պարսկական դեսպանատունը ծանուցած է արդէն մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆեհմի փաշայի՝ թէ իւր կողմէ երկու պատուիրակներ կարգուած են արդէն, և օսմ. պատուիրակաց անուանումէն անմիջապէս յետոյ բանակցութիւնք կրնան կատարուիլ։ Առ այժմ, ներմուծեալ թէմպէքին ըստ արժէքին 100ին 75 մաքսատուրք կ'առնուի ցնոր տնօրինութիւն։ Թէմպէքի մաքսատուրքն որ տարին 50,000 ոսկւոյ կը հասնի, յատկացուած է օսմ. հանրային պարտուց վարչութեան, որ Մալիյէին կողմէ մաքսատան վրայ քաշուած 25,000ական ոսկւոյ փոխանակագրերով կը վճարուի վեց ամիսը մի անգամ։

ՆԱԼՈՒԹԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Ելմտական նախարարութիւնը ծանուցած է ամէն կողմ թէ յառաջիկայ ելմտական 1307 տարիէն սկսեալ մայ բաքաղաքիս կալուածական տուրքը հնչուն դրամով պիտի գանձուի։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ԾՐԱԳԻՐԵՐ

Պելճիական հպատակ Պ. Տէլքուր Ուէնքս երկու երկաթուղեաց շինութեան ծրագրեր ներկայացուցած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան. 1. Երկաթուղի մը Սելանիկէն մինչեւ հելլենական սահմանագլուխը, Քաթէրինայի ճամբով, և 2. Երկաթուղի մը Ռոտոսթոյի և Տէտէաղաճի միջեւ. այս գիծ Մալկարայէն պիտի անցնի։

ՄԵՏԱՔՍԻ ԳԻՆԸ

Պրուսայէն կը գրեն թէ մետաքսի գինն, որ մինչեւ երկու ոսկի 45 ղրշ. ի իջած էր, սկսած է բարձրանալ։ Խոզակին գինը թէեւ կայուն վիճակի մէջ է, սակայն կը յուսացուի թէ բարձրանայ գործարաններու կողմէ գնուելով։ Պրուսայի նահանգին արտածութիւնք զգալի առաւելութիւն մը կրած են։ Այս օրերս երկու ֆրանսական շոգենաւեր Մուտանիայէն ապրանք առած են։ Նաւահանգստին մէջ այժմ կը գտնուին բազմաթիւ առաստանաւեր, որք ապրանք կ'առնուն։

ՄԽԱԼԻՉԻ ՏՈՒՐՔ

Րէժիի կազմութենէն առաջ ծխախոտի վաճառականք Մէւրուլլէյէ կոչուած տուրքը կը վճարէին Հանրային Պարտուց Վարչութեան, որ Րէժիի կազմութենէն յետոյ չէր ուզած վաճառականաց վերադարձնել այդ գումարն։ Արդ, Ելմտական Նախարարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ թէեւ այդ դժուարութիւն բարձուած է, սակայն Հանրային Պարտուց վարչութիւնն հրաժանդ խնդրած է Ելմտական Նախարարութենէն թէ այդ տուրքն հնչուն դրամո՞վ թէ Թասֆիյէի արժէթղթով պէտք է վերադարձնել։

Մխախոտի վաճառականք եւ միւս կողմէ Ելմտական Նախարարութեան դիմելով խնդրած են որ հնչուն դրամով կատարուի այդ գործողութիւն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քարբերդէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պէհեսնիի մէջ և այլ տեղեր տարափոխիկ հիւանդութեան դէպք պատահած չէ, միայն Քեախթէ գաւառակի երկու գիւղերուն և Բէզան Մատէնի մէկ գիւղին մէջ մահեր պատահած են այնպիսի հիւանդութենէ մը որուն ի'նչ ըլլալը տակաւին որոշուած չէ։

Սեբաստիոյ երեւելիք, հանրագիր մը ղրկելով ի կայս. պալատ, շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնած են մինչեւ Սեբաստիա երկաթուղի մը շինելու համար եղած խորհուրդին վրայ։ Հանրագիրն ստորագրողք խոստացած են իրենք եւս մասնակցիլ այդ տոթիւ կատարելի շինութեանց։

—Սկիւտարի ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Թուրքէ, երէկ Պաղլար Պաշիի կողմը ձերբակալեց Սւետիս անուն մարդ մը, որ վերջին պատերազմի ատեն իւր անունը Իսլամ անուան մը փոխելով, իբրեւ կամաւոր, զինուորական ծառայութեան մէջ մտած և յետոյ Մարթինի հրացան մը, փամփուշտներ հագուստներ և այլն գողնալով Պաթում փախած էր։

—Դատական նախարարութեան հրամանաւ Սեբաստիոյ վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Հաֆըզ Հասան էֆէնտի Քարբերդ գնացեր է նահանգին դատական գործերը քննելու համար։

—Կայս. հրամանաւ՝ քաղաքապետ Րըտվան պէյի ամսաթոշակը 15,000 ղրուշէն 20,000ղրուշի բարձրացած է։

—Կայս. չորրորդ զօրաբանակի հեծելազօրաց հրամանատար Իպրահիմ փաշա անցեալ շաբթու Երզնկայէն Կարին ուղեւորեր է։

—Եղեռնադատ ատեանն երէկ անպարտ արձակեց Բերացի Գարեգին աղան, որ ամբաստանուած էր թէ գիշեր մը թեթեւ յանցանքի մը համար կալաթա Սէրայ տարուած պահուն երկու մեծիտ կաշառք տուած է ոստիկանի մը, ի ներկայութեան մէկ քանի ոստիկաններու։ Դատարանը, յետ դատավարութեան, ստուգեց թէ այդ գումար իբրեւ տուգանք տրուած էր և ոչ իբրեւ կաշառք։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքային Ղալաթիոյ և Պոլսոյ դրասենեակները գոց պիտի մնան վաղը, հինգշաբթի (13/25 դեկտեմբեր)։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 23 դեկտ.—Ֆիկարօ կ'իմանայ թէ Պ. Փառնէլ ի մօտոյ Փարիզ պիտի գայ՝ իւր աչքերը ցոյց տալու երեւելի ակնաբոյժի մը։

—Ռուս յեղափոխական Մէնտէլսոն, զոր Ֆրանսայէն արտաքսել որոշած էր կառավարութիւնը, Լոնտոն գնաց։

—Քամպէէ գծին վրայ կառախումբը շրջեցաւ։ 100ի չափ անձինք վիրաւորեցան։

ԱԹԷՆՔ, 23.—Յունաստանի գահաժառանգն և գահաժառանգուհին երէկ իրիկուն վերադարձան։ Թագաւորը կայարանէն ընդունեց զիրենք։

ՊՈՒԷՆՈՍ-ԱՅՐԷՍ, 23.—Քորտովա քաղաքն ողողեցաւ, ջրանցին թումբը խորտակելով։ Հարիւրաւոր տուներ փլան և շատ մարդիկ կորան։

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՓԱՌՆԷԼԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 23. (Ա. Հ. Գ.)—Պ. Ճօն Փոփ Հէնէսի, հակափառնէլեան ընտրելին ի Քիլքէնի, երեսփոխան ընտրեցաւ, ընդդէմ Փառնէլեան ընտրելոյն։ (Մեծ կարեւորութիւն կը տրուէր այս ընտրութեան։ Ծ. Խ.)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 12 Դեկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամս. Լոնտոնի վրայ		109 ¾
3 » Փարիզի »		23 95

Օսմանեան Փօնտօլիտէ

Երէկ երկրորդ գոց. (Միւտ. Ը. Ալէք)		20
Առանձնատեան [illegible]		19 59
Կէս [illegible] »		19 37 ½
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երկրորդ		78 32
» » ժամ [illegible]		78 28

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա. Սէրի	41 ¼
»	Բ. »	22 ⅛
»	Գ. »	19 38

[illegible]	4 38
[illegible]	9 20
[illegible]	6 25
[illegible]	4 30
[illegible]	525
[illegible]	76
[illegible]	152

[illegible] ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 23 Դեկտեմբեր, ժամ 3 [illegible] 50 [illegible]

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 80
[illegible]	104 20
Օսմանեան [illegible]	18 40
[illegible]	76 75
[illegible]	325
[illegible]	605
[illegible]	805
[illegible] 5 %	94 02 ½
[illegible]	470
[illegible] (1890)	405
[illegible]	485
[illegible]	846 25
[illegible]	462 50
[illegible]	— —
[illegible]	— —
[illegible]	581 25
[illegible]	687 50
[illegible]	25 22

Լոնտոն, 23 Դեկտ. ժամ 6 [illegible]

[illegible]	95 9/16
[illegible]	18
[illegible]	41 ¼
[illegible]	22 ⅛
[illegible]	18
[illegible] 1877	101 ½
[illegible]	14
[illegible]	95 ¾
[illegible] 1890	91 ⅞
[illegible]	23 1/16
[illegible]	101
[illegible] 5 %	92 ¼
[illegible]	74
[illegible] 1889	98 ¾
[illegible]	22

Վիեննա, 23 Դեկտ. [illegible]

[illegible]	35 60
[illegible]	142
[illegible]	114 60
[illegible]	45 30

Պերլին, 23 Դեկտ. [illegible]

[illegible]	20 32 ½
[illegible]	80 25
[illegible]	233
[illegible]	77 60
[illegible]	18 10

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 23 Դեկտ. [illegible]

[illegible] 3 %	94 75
[illegible]	18 7 ½
[illegible]	76
[illegible]	326 25
[illegible]	404 87 ½
[illegible]	462 50
[illegible]	608 25
[illegible]	580

ՆԱՄԱԿ ՊԵՐԼԻՆԷ

Պերլին 16 դեկտ. 1890

Այսօր 20 օր է որ ի Պերլին կը գտնուիմ, և [illegible]

[illegible]

...շնորհիւ, թէպէտև ձայնը մարած էր և թոքերն ալ վարակեալ էին։ Ահաւասիկ իրողութիւններ, որք թէ՛ չընչահեղձութեան վտանգը կը ջրեն և թէ՛ դեղն՝ իբր դարման խաչափողի գրնդակախտին՝ յոյժ քաջալերական ցոյց կուտան, մանաւանդ այն անձանց համար, որոց խաչակը միայն հիւանդ է։

Անցեալ օրեր և նախընթաց օր տեսանք որ խաչակի գնտակախտ ունեցող անձ մը՝ ներարկումներէ յետոյ չնչահեղձութեան նշաններ ցոյց տալով՝ հարկ եղած էր խաչակատութիւն կատարել։ Բայց այդ անձը ծանր վիճակի մէջ էր, և արդէն իւր վիճակին ծանրութեան պատճառաւ չորս հինգ օրէ ի վեր ներարկումները դադրեցուցած էին. հետեւաբար իւր վիճակին մէջ յերեւան եկած կնճիռն (complication), որուն oedème de la glotte կ'ըսեն, անպատճառ վերագրելի չէ ներարկմանց, և եթէ ներարկումներ չըստանար իսկ, հաւանական է որ խաչակատութեան պէտք պիտի ունենար։

Այս և ուրիշ բազմաթիւ օրինակներ բաւական են ցոյց տալու համար թէ լաւ եղած է քանի մ'օրեր սպասել, տեսնել, լսել և ապա գրել։ Նաև հարկ չկայ դեղին [illegible] կամ [illegible] և կամ [illegible] է ի նման կարծիքներ յայտնելու, որովհետեւ մեթոտը շատ նոր է և գնութիւնք տակաւին շարունակուելու են։ Մէկ երկու օր առաջ երբ բրոֆ. Պերկմանի կարծիքն հարցուեցաւ իւր մինչեւ այսօր կատարած փորձերուն վրայ, պատասխանեց թէ որոշ պատասխան մը ուզողներն 1892 թուականին պէտք է սպասեն։ Եւ յիրաւի, Պերլինի այն դասախօսք կամ մասնագէտք որ Քոխի դեղերն ի գործ կը դնեն, բնաւ մտքերնուն չեն անցուներ և յանդնութիւն չեն յանձն առնուր կարծիք մը յայտնելու։ Ամէն հիւանդի մահճին քով մասնաւոր տետրակ մը կը կենայ օրական դիտողութեանց, և դծաւոր ցուցակ մը, յորում ամեն օր կը նշանակուին ներարկմանց թուականներն և դեղին քանակութիւնը, յառաջ եկած բարեխառնութիւնն, ինչպէս նաև շընչառութեանց թիւն և բազկերակին զարկ։ Բաւական է այն տարբեր գունով գծերուն վրայ ակնարկ մը նետել, դեղին արդիւնքները տեսնել և հետեւիլ անոնց ամեն օր։ Մանրադիտակը կազմ և պատրաստ կը կենայ հիւանդաց սենեկին մէջ և թուքերը մերթ ընդ մերթ կը քննուին [illegible] աւելնալ կամ պակսիլը նշանակելու համար։ Նոյնպէս ցուցակին մէջ կը նշանակուին հիւանդին մարմնոյ կշռոյն աւելնալը կամ պակսիլը։ Իսկ հիւանդութեան տեղական նշանները դիտողութեանց տետրակին մէջ կը նշանակուին։ Այս ընթացք պիտի շարունակէ առնուազն տարի մը, և յետոյ կարելի կը լինի որոշապէս ըսել թէ դեղը կարելի՞ է գործածել գնտակախտը բուժելու համար, ինչպէս որ քինինը կը գործածենք ճահճատենդը բուժելու համար։

Այսօր Բրոֆ. Պարտըլէպէնի վիրաբուժական [illegible] մէջ լինելով, հարցուցի թէ իւր [illegible] երկու հիւանդներէն մին յոյժ լաւ վիճակի մէջ լինելով՝ կարելի՞ էր բուժեալ համարել զայն. «Տակաւին քանի-ումի օր է որ կը դարմանուի, ըսաւ, և ընդ ամէնը 15 ներարկում ստացած է. և թէպէտ հակազդեցութիւնը դադրածի պէս է, սակայն այսպիսի դժուարաբոյժ հիւանդութեան մը համար մէկ տարի դարման հարկ է»։ Ղայնսիրտ և համբերող անձինք են ամենն ալ և ժամանակին կը թողուն արձակել իւր վճիռը։ Մեթոտին ի կիր արկանող բոլոր դասախօսք, կարելի է ըսել թէ [illegible] և խաչակային գնտակախտի բուժման համար դեղին օգտակարութիւնը կը ճանչնան, ինչպէս նաև ոսկրի, յօդուածոց և այլ վիրաբուժականց տակախտերու մասին՝ վիրաբոյժք ընդհանրապէս գործողութենէ մը յառաջ կամ վերջը կը ներարկեն դեղն, որ իրենց ձեռաց մէջ առ այժմ աւելի փորձաքար մ'է քան դարմանի միջոց։ Իբրեւ ախտացոյց միջոց (moyen de diagnostic) մեծ ծառայութիւններ պիտի կրնայ մատուցանել։ Վիրաբոյժ Բռօֆ. Իզրաէլ, քանիցս գործողութիւններ կատարելէ վերջն, երբ ներարկումներ ևս կ'ընէ, տեղական և ընդհանուր հակազդեցութիւններ յառաջ գալով կը հասկնայ թէ իւր հիւանդին վէրքը լաւ մաքրուած չէ և գնտակախտային հիւսկէր տակաւին մնացած են վէրքին մէջ, և հետեւաբար ներարկմամբ կամ կրկին գործողութեամբ իւր դարմանը կը լրացնէ։

Կէրհարտի Քլինիքին մէջ անձ մը յառաջացեալ թոքախտէ մեռնելով, դիակնատութիւն կատարուեցաւ և տեսնուեցաւ որ ներարկմունք նորա խաչակին գնտակախտային վէրքերն [illegible] էին, բայց թոքերն արդէն խոռոչացեալ լինելով, դեղը չէր կրցած բան մ'ընել։

Կարդացինք ֆրանսական թերթերու մէջ թէ դեղին գործածումը վտանգաւոր է, հիւանդութիւնը կը սաստկացունէ, թոքուն և յամրաքայլ գնտակախտը կը զարգացունէ և արագընթաց (galopant) վիճակի կը վե

րածէ և այլ չափազանցեալ լուրեր։ Այսչափ օր է որ աստ կը գտնուինք, և ամեն օր մի քանի գլխաւոր հիւանդանոցներ կը յաճախենք և հիւանդներուն հետ գրեթէ մտերմացած ենք․ կան որ մեծ քանակութեամբ և ամեն օր դեղ կ՚ընդունին և բնաւ վտանգաւոր վիճակի մը մէջ չեն գտնուիր։ Պարտըլէպէն վիրաբուժին սրահին մէջ 25-30 տղայք զանազան գնտակախտային և վիրաբուժական հիւանդութեանց համար կը ներարկուին մերթ ընդ մերթ և իրենց տաքութիւնը մինչեւ 39-40 կը բարձրանայ, բայց վըտանգաւոր և տագնապալից կացութեան մը մէջ չենք տեսներ զանոնք։ Կը խաղան կը խնդան և կը պտըտին չատերն, որք մի միայն [illegible] ունենալով, ոտքերնին կամ ձեռքերնին գործիներու մէջ առնուած չեն և ազատ են․ իսկ անկողնէն չկրցող ելնողներն ալ պառկած տեղերնին կը զուարճանան։ Մի միայն Լէվիի հիւանդանոցին մէջ ներարկումէ յետոյ հակազդեցութեան ժամուն գտնուեցանք, և քանի մը աղջիկներ տագնապալից տենդի մէջ տեսանք։ Բայց տարակոյս չը կայ թէ 40 աստիճանի տենդ մը մեծապէս նեղացուցիչ է, մանաւանդ այդ աղջկանց և կանանց համար, որք իրենց բազմաժամանակեայ [illegible] պատճառաւ միանգամայն [illegible] եղած են։ Ասկից զատ [illegible] արտաքին հիւանդութիւն լինելուն համար դեղը քիչ մը մեծ քանակութեամբ ներարկուած էր։ Այժմ աւելի նուազ քանակութեամբ՝ այսինքն մէկ միլիկրամէն կը սկսին և այս կերպով տագնապներն ալ նուազ ծանր կը լինին։

Ի ստորեւ կը նշանակենք այն գլխաւոր հիւանդանոցներն, յորս Քոխեան դրութիւնն ի գործ կը դրուի։

Շարիթէ հիւանդանոցին երեք ներքին հիւանդութեանց և մէկ արտաքին կամ վիրաբուժական «քլինիք»ներուն մէջ, որոց բրոֆէսէօրներն են Կէրհարտ, Լայտըն, Ֆրէնցել և Պարտըլէպէն։

Ի Զիկլ փողոց, Բրոֆ․ Պէրկմանի վիրաբուժական «քլինիք»ին մէջ։

Բրոֆ․ Սէնաթօրի «բօլիքլինիք»ին մէջ ի Ցօրօթէէն փողոց։

Այս հիւանդանոցք համալսարանական են և ուսանողաց համար։

Յետոյ կուգան քաղաքապետական երեք հիւանդանոցներն ի Մօապիթ, ի Ֆրիտրիխհայն և յՈւրպան, որոց բըժիշկներն են Բրոֆ․ Կութման և վիրաբոյժ Զօնէնպուրկ, Բրոֆ․ Ֆիւրպրինկէր և վիրաբոյժ Հահն, Բրոֆ․ Ալպ․ Ֆրէնքէլ և վիրաբոյժ Քէօրթէ։

Աւկուսթա հիւանդանոց, Բրոֆ․ Էվվալտ և վիրաբոյժ Լինտնէր։

Իզրայէլիթ հիւանդանոց, Բրոֆ․ Եազօպսօն և վիրաբոյժ Բրոֆ Իզրայէլ։

Կոկորդի և քթի մասնագէտ Բրոֆ․ Պ․ Ֆրէնքէլի մասնաւոր «քլինիք»ը։

Խուլափողի մասնագէտ Բրոֆ․ Քըրաուզէի հիւանդանոցն։

Մորթի և ափրոդիտեան ախտերու մասնագէտ Տքթ․ Լասարի «քլինիք»ը։

Տքթ․ Լէվիի հիւանդանոցը։

Բրոֆ․ Լանկէնպախի գտնուած հիւանդանոցը։

Այս հիւանդանոցներն ու բժիշկներն ամենէն գլխաւորներն են և մեծ հաւաքածոյ մ՚ունին ամեն տեսակ հիւանդութեանց։

Տոքթ․ Լասարի «քլինիք»ին մէջ նշանաւոր և բժշկական տեսակէտով հետաքրքրական հիւանդներու մարմնոյ եւ դիմաց ախտաւոր մասերուն ճըշգրիտ կաղապարներն առնուած են, եւ մերթ ընդ մերթ կամ ուզուած ժամանակ կաղապարն եւ հիւանդը քով քովի բերելով կարելի է բաղդատել եւ դեղին արդիւնքը տեսնել։

Արդ, Տոքթ․ Լասարի «քլինիք»ին մէջ կին մը կայ, որոյ ձախ բազուկը, յառաջաբազուկն եւ ձեռքին արտաքին մասը [illegible] վէրքերով ծածկուած է երկար ժամանակէ ի վեր։ Շատ դարմաններ ի գործ դրուած են, բայց ի զուր։ Հիւանդին ամբողջ ձախ թեւին կաղապարը կը կենայ «քլինիք»ին մէջ։ Անցեալները Տոքթ․ Լէվիի ղրկուեր է Քոխեան դրութեամբ դարմանուելու համար․ իսկ այժմ դարձեալ Տոքթ․ Լասարի եկած է եւ դարմանները կը շարունակուին։ Կարելի է ըսել թէ այժմ շատ բարւոքեալ է հիւանդ բազուկն։ Ուռեցքն իջած է, վէրքերը կեղեւներով ծածկուած են, որք թափելու վրայ են։ Հակազդեցութիւնն ալ առ այժմ դադրած է եւ յուսալի է որ երթալով առաւել բարւոքի։ Երբ հիւանդութիւն մը «քրօնիք» (շատ հինցած) է, դարմանն ալ «քրօնիք» է․ ուստի վճիռ արձակելէ յառաջ սպասել հարկ է։

Տոքթ․ Լանկէնպախ իւր հիւանդանոցին մէջ 30ի չափ հիւանդ ունի նոր դրութեամբ դարմանուող, և առ այժմ գոհ է արդիւնքէն։ Կին մը ցոյց տըւաւ, որոյ որովայնը բանալով մաղձային փամփուշտիկէն քարեր հանուած և յետոյ կարուած էր որովայնը․

[illegible]

Նկատելի կէտ մը կայ որ մեծ «քլինիք»ներու մէջ դարմանուող թոքախտաժէտք առողջապահական տեսակէտով վատթար կացութեան մէջ են այժմ։ Նախ՝ Պէրլինի կլիման նպաստաւոր չէ նոցա այս եղանակիս մէջ։ Խուցք հիւանդներն ասուեշապիկ (բուրդ ֆանէլա) հագած չեն, և յաճախակի զննութեանց պատճառաւ կուրծքերնին գրեթէ մերկ է։ Երբ Լայտընի «քլինիք»ը կը մտնենք, աշխարհի չորս կողմէն եկած բազմաթիւ բժիշկներ սրահին մէջ խըռնեալ են։ Երբ դասախօս բժիշկն հիւանդ մը կը զննէ, ուսանողք և բըժիշկք կը շարունակեն զննութիւնն հիւանդին վրայ, մանաւանդ եթէ հիւանդութիւնն հետաքրքրաշարժ կամ չահագրգիռ լինի։ Ամբողջ մ՚ եթէ այնչափ զննուի՝ կը հիւանդանայ․ իսկ հիւանդն ի՞նչ կը լինի։

Դասէն վերջն ալ հիւանդներն ուսանողաց և բժշկաց տրամադրութեան ներքեւ են և մեծ համբերութեամբ կը տոկան նոցա զննութեանց։ Արդ՝ ըսել կ՚ուզեմ թէ, այդ հիւանդներն եթէ լաւ սնանին, մաքուր օդ շնչեն եւ ոչ հիւանդանոցին ապականեալ օդն, ասուեշապիկ հագած լինին և ներարկումէ զատ ուրիշ օգտակար դեղեր ալ առնուն, արդիւնքները մեծապէս կը փոխուին։ Երբ թոքախտն իւր առաջին աստիճաններուն մէջ լաւ պայմաններով միայնակ կամ մի քանի օգտակար դեղերով կը բարւոքի կամ թաքուն կը մնայ, յուսալի է որ Քոխի դեղով եւս բարւոքի, որովհետեւ գնտակախտային հիւսկէն վրայ իւր յատուկ (spécifique) ազդեցութիւնն անուրանալի է, և իւր բնութիւնն է ախտաժէտ հիւսկն անջատել առողջ մասերէն։

Ցաւելով կարդացինք աստ բժշկի մը կողմէ տեղւոյդ լրագրաց միոյն մէջ գտնուած յօդուածի մը այն մասն, յորում կ՚ըսէ թէ երբ թոքախտն անգամ մը սկսի, այլ եւս անդարմանելի է։ Այս [illegible] ուղիղ չէ գիտական տեսակէտով, եւ բոլորովին անճաշ ոչ-գիտական թերթի մը մէջ։ Անցան այն ժամանակներն, յորում հիւանդն իւր վիճակին անգիտակից կը ձգէին․ նա ալ կարծելով թէ պարզ [illegible] մը ունի, բնաւ չէր խընամեր ինքզինք, եւ իւր վիճակը կը վատթարացունէր։ Աստ դրութիւնը բոլորովին ուրիշ կերպ է․ բժիշկը պաղարեամբ կը ծանուցանէ հիւանդութիւնը, դարմանը կը բացատրէ և հիւանդն ալ առանց յուզուելու խոհեմութեամբ դուրս կ՚ելնէ և կէտ առ կէտ կը գործադրէ բժիշկին պատուէրն։

Մեր ամենուս զարմանքը դրաւող իրողութիւն մ՚է աստ Միքրօսքօբիի և Պաքթէրիօլօժիի ուսմանց կատարելագործութիւնն ու պարզութիւնը։ Չորս-հինգ վայրկենի մէջ Քոխի [illegible] կը տեսնուի թուքին մէջ, գործողութիւն մը, զոր ամեն ոք կրնայ կատարել փոքր ինչ վարժութեամբ։ Հետեւաբար բժշկաց մեծագոյն մասն, երբ մի կողմէ Քոխեան դրութիւնը կ՚ուսումնասիրէ, միւս կողմէ պաքթէրիօլօժիի ուսմանց կը հետեւի։ Զարմանալի բան մ՚եւս նշմարեցի։ Կարծես թէ [illegible] մը կարճ միջոցի մը մէջ դըտնելու համար այս տեղի պաքթէրիօլօկ բժիշկք մեծ մրցման մը մէջ են։ Մի և նոյն Քոխի [illegible] մէն մի բժիշկ իւրեն հաճելի եղանակով մը ցոյց տուաւ և աւելի պարզ կերպիւ։ Այս անձերը տեսակ մը ձեռնածուներ կարելի է նկատել։

ՏՈՔԹ․ ԵԴՈՒԱՐԴ ՄԱՍԻՍ

ԿՈՒՖԷԻ ԴԱՏԸ

Անցեալ տարի, յուլիսի վերջերը լրագիրները ծանուցին՝ թէ Բարիզի Մոնմառթր փողոցը 148 թիւ տան մէջ բարապան Պ․ Կուֆէ անունով մէկը ամսոյն 26էն ի վեր անհետացած էր իր գործատեղիէն և իր բնակարանէն որ Ռուժմոն փողոցը կը գտնուի, թէ իր ընտանիքը, որ կը բաղկանար իր աղջիկներէն, շատ բնական մտահոգութեան մը մէջ ինկած էր, թէ վերջապէս այդ բարապանը քիչ մը․․․ կրակոտ կեանք անցունելուն համար, կը վախցուէր որ եղերական վախճան մը ունեցող սիրային դէպք մը երեւան չելնէր։

Այդ անձին անյայտացումը յուլիս 29ի իրիկունը Պոն Նուվէլ թաղին ոստիկանութեան գործակատար Պ․ Պրիսօին իմացուցին՝ բարապանին քեռայրը, Պ․ Լանտըռի և Պ․ Ռըմի Լոնէ անունով մէկը որ անհետացողին բարեկամը կը կոչէր ինքզինքը։

Այդ երկուքն ըսին նաեւ թէ Կուֆէ վերջին անգամ յուլիս 26ի իրիկունը տեսնուած էր, ժամը եօթնին ատենները, Մոնմառթռ պուլվարին վրայ, և թէ ժամը իննին մօտ անծանօթ մը մտած էր գործատեղոյն մէջ, բարապանին բանալիները ձեռքն ունենալով, քանի մը վայրկեան կեցած էր հոն, և մօրիկ չըլլալով դռնապանին որ անոր դուրս ելած ատենը պոռացած էր, առանց դէմքը ցուցընելու խոյս տուած էր։

Սակայն դրամարկղը չէր բացուած եւ 14000 Ֆրանքի պանքնօթներ, որք պարութիւններու ետեւը դրուած էին, չէին գողցուած․ կէս վառուած ու գետինը ձգուած տասնի չափ ման․լուցկիներ կը յայտնէին թէ չարագործը խուզարկութիւններ ըրած էր։

Ոստիկանութիւնն այս դէպքին վրայ սկսաւ անհետացողին բոլոր յաճախած վայրերը խուզարկել, Սէն գետին յատակը մարդ իջեցնել, Մօրկին դիակները զննել, բայց ոչ մէկ արդիւնք չկրցաւ ձեռք բերել։

Օգոստոս 13ին կարեւոր դիպուած մը տեղի ունեցաւ․ Լիոնի մօտ, Միլերըիի Թաղային շրջանակի մէջ, անտառախիտ զառ ի վայրի մը վրայ ժամանած կտաւէ պարկի մը մէջ դրուած և բոլորովին փըտտած մարդու մը դիակը գտնուեցաւ։ Ժամանակ մը ետքը այն կամուրջին վանդակապատին վրայ ուրկից վար գլորած ըլլալու էին դիակը Ռոն գետին մէջ նետելու համար զայն; տեղւոյն բնակիչներէն մէկը պզտիկ բանալի մը գտաւ։ Բայց դժբաղդաբար, Քօֆի ուղեպանը (cantonnier) որ այդ դիակը ջուրէն հանած էր, երեք ժամով մը վեր քաշած էր զայն, որով աւելի տձեւցուցած ու գրեթէ անճանաչելի ըրած էր։ Բաւական ատեն ոչ ոք խորհեցաւ անոր ով ըլլալն իմանալ փորձել։ Ապա Պ․ Լանտըռին Լիոն կանչեցին և դիակը ցուցուցին անոր, սակայն նա պնդեց թէ իր աներձագը չէր ատիկա։ Ասկից հետեւցուցին թէ այդ մեռելն և անհետացեալը տարբեր անձեր էին, և հասարակաց կարծիքն երկայն ատեն սա եղաւ որ դատարանը, տեսնելով իր խուզարկութեանց ապարդիւն ըլլալն և ուզելով դժուարին աշխատութենէ մը ազատիլ, կ՚ուզէր առնչութիւն դնել իրարու հետ բնաւ կապակցութիւն չունեցող երկու իրողութեանց միջեւ։

Սակայն, Լիոնի դատաւորներն իրենց հետազօտութիւնները կը շարունակէին։ Օգոստոս 15ին, Միլերըիի մօտակայ թաղային շրջանակի մը, Սէն-Ժընէզ-Լավալի դիպուածով կտորները գտան կոտրած մէկ մեծ արկղի մը որուն կատարելապէս կը յարմարէր դիակին մօտը գտնուած բանալին։ Այս թանկագին բեկորները մեծ խընամով քննուեցան, և շատ մը խորհրդակցութիւններէ ետքը, կրցան հաստատել թէ տախտակներէն միոյն փակցուած թըղթի կտորը 1888 յուլիս 27ի թուականը կը կրէր ըստ ոմանց, և ըստ այլոց 1889 յուլիս 27, ինչ որ ստուգուեցաւ Բ․ Լ․ Մ․ի արձանագրութեանց միջոցաւ։ Այդ արկղըն ուրեմն համբորդութեան մէջ էր Կուֆէ բարապանին անյայտացման հետեւեալ օրը։

Այս միջոցին դէպք մը տեղի ունեցաւ որ այս քննութեանց ելքը դանդաղեցուց և տարակոյս ձգեց դատաւորաց մտքին մէջ։ Լիոնցի կառապան մը, Լաֆօռժ, այս գործին մէջ դեր մը խաղալու ծարաւի փափաքէն անշուշտ մղուած, եկաւ իմացուց թէ այդ նշանակուած տեղը տարած էր իր կառքով երեք մարդեր որոնք ուրիշ ոճիրի մը համար բանտարկուած էին եւ որք Միլերըի բերած էին դիակ մը արկղի մը մէջ զոր յետոյ կոտրած և թաւուտներուն մէջ նետած էին։ Բարեբաղդաբար դատարանը պէտք եղածէն աւելի ատեն չկորսնցուց այս շինծու պատմութեան համար։

Խնդիրը ապացուցանել էր թէ Միլերըիի դիակը Կուֆէի՞նն էր։ Ի Բարիզ հազար հնարք ի գործ դրին, ամենէն փոքր նշաններն իսկ նկատողութեան առին, մինչեւ անգամ զննեցին բարապանին մազերն իր գործածած սանտրին վրայ։ Տքթ․ Լաքասանեը բժիշկը կմախքը վերակազմից եւ իր քննութեան արդիւնքը սա եղաւ, Միլերըիի մէջ գտնուած դիակը Կուֆէինն է։

⁂

Այն ատեն սկսան բարապանին անյայտանալէ առաջ անցուցած կեանքին վրայ տեղեկութիւններ առնել, անոր սովորութիւններն և յարաբերութիւններն իմանալ։

Այսպէսով հաստատեցին թէ յաճախ կը տեսնուէր բարապանը Միշէլ Էյրո անուն յոյժ կասկածելի մարդու մը հետ և այդ Էյրոին ընկերուհին եղող Կապրիէլ Պոնբառ կոչուած վատահամբաւ աղջկան մը հետ, եւ թէ այդ երկու անձերն ոճիրոյն հետեւեալ օրն յանկարծ Բարիզէն մեկնած էին։ Ինչպէս կը տեսնուի, կարեւոր կէտ մըն էր այս։

Հուսկ ուրեմն, վերջին իրողութիւն մը եկաւ ստուգել այն հիմնաւոր ենթադրութիւններն որոնք ոճիրը կը վերագրէին Էյրոին եւ Կապրիէլ Պոնբառին։ Ամեն կողմ շատ մը դիմումներ ըլլալով, այս խնդիրն ամեն տեղ իմացուեցաւ, և Լոնտոնի վաճառականներէն մէկը յայտարարեց թէ ինքը ծախած էր այդ արկղն այն երկու անձերուն որոց վրայ կասկածներ կային։

Կուֆէի սպանիչներն այլ եւս ճանչցուած էին, Միշէլ Էյրո եւ Կապրիէլ Պոնբառ։

Գործունէութեան նոր շրջան մը սկըսաւ յայնժամ․ երկու ոճրագործները պէտք էր գտնել։ Դիւրին չէր ասիկա, որովհետեւ անոնք աշխարհաքաղաքացիներ էին որք մեծ դիւրութեամբ կը ճամբորդէին եւ ամեն լեզու կրնային խօսիլ։ Աշխարհին ծախքեր եղան․ ոստիկանութեան գործակալները խուզարկութիւններ ըրին յԱնգլիա եւ յԱմերիկա ուր գիտէին թէ Էյրո յարաբերութիւններ ունէր։

Վերջապէս, անակնկալ դիպուած մը եկաւ ճշմարտութիւնն յերեւան հանել։ Այս տարւոյն յունվար 22ին, Կապրիէլ Պոնբառ ոստիկանութեան ներկայացաւ Կառանժէ անուն մէկու մը հետ, եւ ոճիրը պատմեց։ Էյրո, ըստ իւր, Կուֆէն սպանած էր ոչ թէ իր մասնակցութեամբ, այլ իր ներկայութեանը։

Բոլոր մանրամասնութիւնները յայտնեց․ ըսաւ թէ անցեալ տարւոյ սեպտեմբեր 7ին Էյրոին հետ Քուէպէք հասնելով, հեռագրեց ապաստանարան մը փընտռած էր ի Մոնաէալ, ի Վօքուվէռ, ի Վիքթօրիա, ի Սան-Ֆրանսիսքօ․ թէ, ի բենց փախուստին ատեն, նախ Էրիկմար դու զգեստ հագած էր, եւ ապա Պէրթ Վանէր անունով ինքզինքն իբրեւ Էյրոի աղջիկը ճանչցուցած էր ամենուն։

Էյրո ամեն միջոց ի գործ կը դնէր իր ապրուստը ճարելու համար, երբ երկուքն ալ հանդիպեցան Պ․ Կառանժէի որ արկածախնդիր ճամբորդ մըն էր, քիչ շատ հարըստութեան ու վարկի տէր մարդ մը։ Երկուքն ալ խիստ մտերմացան անոր հետ, Էյրո՝ զայն կողոպտելու համար, Կապրիէլ՝ զայն իր սիրահարն ընելու եւ այսպէսով Էյրոին ձեռնարկը դիւրացնելու համար։ Բայց Կապրիէլ չափազանց ընչասէր ըլլալով ուզեց ինքը միայն օգտուիլ այդ անձէն եւ անոր շնորհիւ թշուառութենէ ազատիլ։ Կառանժէին հետ մեկնեցաւ, Էյրոն մինակ ձգելով, եւ Բարիզ եկաւ, ուր, ինչպէս ըսինք, ամեն բան յայտնեց, իրականէն շատ աւելի անմեղ դեր մը վերագրելով իրեն, յուսալով որ այս գործին մէջ զինքը ականատես վկայ մը պիտի համարէին եւ ոչ թէ մեղսակից մը։

Վերջը, երբ Էյրո բռնուեցաւ, յայտնեց թէ երկուքը խօսք մէկ ընելով սպանած էին Կուֆէն․ Իմացուեցաւ նաեւ թէ Կապրիէլի մեկնելէն ետքը վերջին աստիճան խեղճութեան մէջ իյնալով և անոր ըրած յայտնութիւններէն խռոված, Նիւ-Եօրքէն Ֆիլատէլֆիա, Մէքսիկօէն Հավանա թափառած էր, իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ անուն փոխելով, գողութեամբ ապրելով, անպատիւ վայրեր յաճախելով և մինչեւ իսկ լրագրի մը մէջ հրատարակելով յանցանքն և բնականաբար շինծու նկարագրութիւն մը Կուֆէ բարապանին սպանութեան, որուն լուրն երկու աշխարհաց մէջ ալ տարածուած էր։

Հավանաի մէջ ճանչցուեցաւ և ձերբակալուեցաւ Սպանիական կառավարութեան կողմէ, և յունիս 30ին Բարիզ տարուեցաւ։ Կապրիէլ Պոնբառի հետ երես երեսի բերուելով, քննիչ դատաւորներէն հարցափորձուելով, ամեն բան կատարելապէս խոստովանեցաւ, և եղելութիւնը ճշգրիտ կերպով իմացուեցաւ վերջապէս։

⁂

Էյրո մինչեւ այն ատեն արկածալից կեանք մը անցուցած էր։ 1863ին, Մեքսիկոյի մէջ պատերազմած և թշնամիյն առջեւ փախուստ տուած էր, յետոյ ամուսնացած էր կնոջ մը հետ որ 40,000 ֆրանք դրամօժիտ բերած էր իրեն, այն ատեն Ամերիկայի մէջ Անգլիոյ կարեւոր վաճառականական տուներէն միոյն ներկայացուցիչ եղաւ, բայց իր անպարկեշտութեանն համար վռնտուեցաւ։ Ապա Սէվրի մէջ թորիչ եղաւ, բայց հոն ալ ինքզինքը խառնակեցութեան տալով, սնանկացաւ ու 450 000 Ֆրանքի բաց մը թողուց։ Վերջապէս ընկերացաւ Ֆախալէ անուն վաճառքի յանձնառուի մը հետ և դարձեալ իր յոռի ընթացքով այդ տան սնանկացման պատճառ եղաւ։

1888ին Էյրո յարաբերութեան մէջ մըտաւ Կապրիէլ Պոնբառի հետ, զոր պուլվարին վրայ պարզապէս հրապուրած էր։

Կապրիէլ Պոնբառ նոր Բարիզ եկած էր․ իր հայրը, Նօռ գաւառին մէջ արջառավաճառ, լաւ կրթութիւն մը տուած էր իրեն, բայց ինք ախտամոլ, ապականեալ բնութիւն մ՚ունէր և հայրն ստիպուեցան Պօն-Բասթէօռ-տ՚Աառափ վանքը դընել զայն։ Վանքէն ելած ատեն, Կապրիէլ հօրը քով գնաց ժամանակ մը կեցաւ և, շատ մը սիրային յարաբերութիւններ ունենալէ ետքը, հայրենի տանը մէջ ձանձրանալով, Բարիզ եկաւ։ Էյրո իրեն սիրուհի ըրաւ զայն և չվարանեցաւ անոր պոռնկութեամբն ապրիլ։

Սակայն այդ կեղծ ընտանիքին ծախքերուն անբաւական էր իրենց շահած դրամը․ այն ատեն Էյրո և Կապրիէլ յանդուգն ծրագիր մը յղացան։

Բուասօնիէռ պուլվարին վրայ, Կուեթէնպէրկ սրճարանին մէջ Կուֆէն տեսած ու անոր հետ ծանօթացած էին։ Ռըմի Լոնէ, Սէվրի գործակալը, գիրենք յարաբերութեան մէջ դրած էր․ և Կուֆէ անտարբեր չէր մնացած Կապրիէլի գեղեցկութեան, զոր կատակով «պզտիկ աղջիկս» կ՚անուանէր։

Շատ մը վարանումներէ ետքը, Էյրո և Կապրիէլ որոշեցին Կուֆէն իրենց զոհ ընտրել։

Ռըմի Լոնէ օր մը իրենց ըսած էր թէ բարապանը հարուստ էր և թէ միշտ ըստակ ունէր։

Երկու մարդասպաններուն դիտաւորութիւնն էր նախ վարպետութեամբ մը այդ անձէն խոշոր գումար մը խլել․ և սկսան պատրաստութիւններ ընել այս բանին համար։

Գողութեան համար ամբաստանուելով Էյրո, 1889 յուլիս 4ին Լոնտոն փախաւ։

Այդ միջոցին իր սիրուհին պարապ չըկեցաւ։ Պէռն փողոցին մէջ թիւ 6 տան մէջ ամենէն վարի յարկը պզտիկ մաս մը վարձեց 150 Ֆրանքի։ Ամսուն 7ին, գնաց Լոնտոն իր սիրահարը գտաւ, անոր հետ միասին ճերմակ ու կարմիր մետաքսէ շատ ամուր պարան մը գնեց։ Յուլիս 12ին արկղ մը ծախու առին, այն որ յետոյ գտնուեցաւ ի Սէն-Ժընի-Լավալ։ Էյրո կեղծ մօրուք մը, չորս մէթր երկայնութեամբ չուան մը, ճախարակ մը և բեռնամբարձ մեքենայ մը գնեց։

Ալ դիւրին է գուշակել թէ ինչ էր իրենց յատակագիծը․ Կուֆէն սիրային ժամադրութեան մը պիտի կանչէին և անգամ մը որ դարանին մէջ ձգէին զայն, պիտի սպաննէին և իր դիակը արկղին մէջ դնելով պիտի նետէին։

Յուլիս 14ին Կապրիէլ Բարիզ դարձաւ, Էյրոի գնած արկղը հետ բերելով․ 17ին, նորէն Լոնտոն գնաց և 20ին դարձեալ Բարիզ եկաւ, այս անգամ իր սիրահարին հետ։ Հետեւեալ օրը եօթը մէթր փաթթքի կտաւ գնեց և իսկոյն տունն երթալով պարկ մը սկսաւ կարել որուն մէջ դիակը պիտի դնէին։

Ամեն բան այլ եւս պատրաստ էր․ ուրիշ բան չէր մնար բայց եթէ մաչարեր գործիքը Պէռն փողոցին տան մէջ հաստատել։ Երկու սիրահարները գացին հոն, բայց պարապը եկան, Կապրիէլ որոշուած ժամանակին զայն չվարձելով, սենեակն ուրիշ մը բռնած էր։

Այն ատեն Թռօնսօն-Տիւքուտռէ փողոցին թիւ 3 տան մէջ սենեակ մը վարձեցին, գետնայարկին վրայ, բակին խորը։ Առաջին յարկին իսկ չէին ուզեր գըտնուիլ․ հարուածը տրուելուն պէս, պէտք էր փախչիլ, դրացիներուն ուշադրութիւնը կարելի եղածին չափ չգրաւել ջանալով։

Ամիսը 200 Ֆրանքի բռնեցին այդ սենեակը, եւ Կապրիէլ որ Լապօռտէռ անունն առած էր, անմիջապէս 150 Ֆր․ վճարեց սանտիրոջ։

Էյրո թաղին կողպէքարներէն (serrurier) միոյն տարաւ իր արկղը եւ ամրացնել տուաւ զայն․ յետոյ գնեց վարագոյրի նեցուկ մը, հրացանակալ երկաթ մը, պզտիկ չուան մը դիակը կապելու եւ մամռոտ կտաւի կտոր մը զայն փաթթելու եւ գլխենք մանուկ բիծ մը չձգելու համար։

⁂

Էյրո եւ Կապրիէլ գիտէին թէ Կուֆէ ուրբաթ գիշերներն իր ամուրիի կեանքը վարելու յատկացուցած էր եւ թէ այդ օրը Ռուժմոն փողոցը գտնուած իր տունը չէր դար ճաշելու։

Որոշեցին որ Կապրիէլ անոր ճամբուն վրայ պիտի սպասէր, որովհետեւ գիտէին անոր գացած տեղերն, եւ ժամադրութիւն մը պիտի տար անոր իր տան մէջ։

Կէտ առ կէտ գործադրուեցաւ իրենց որոշումը։ Կապրիէլ Կուֆէին հանդիպեցաւ որոշեալ ժամուն եւ խոստացաւ ընդունիլ զայն ժամը 8ին Թռօնսօն-Տիւքուտռէ փողոց, թիւ 3 տան մէջ։

Էյրո, սրճարանի մը մէջ պահուըտած, դիտեց գործին սկզբնաւորութիւնը։

Կէս օրէն ետքը վերջին պատրաստութիւնները տեսնուեցան․ որովհետեւ կ՚ուզէին Կուֆէին ձեռքէն խարէութիւններով ոտակ առնել, խորհեցան շատ մը նամակներ գրել եւ յետոյ զայնս իրեն ստորագրել տալ։ Վերջապէս, որովհետեւ պէտք էր ամեն բան նախատեսել, և թէ «Լինոր վտանգ մը պատահի»—Էյրոի բացատրութեամբ—անկողնարանին վրայ գերանին մէջ մխեցին իրենց գնած գամը․ յետոյ բեռնամբարձ մեքենայն և ճախարակը հաստատեցին հոն, չուանն ալ անցուցին, եւ որպէս զի աչքի չզարնէ, Կապրիէլ մուգ գոյնով կերպաս մը ձգեց անոր վրայ։ Յետոյ պարանն ալ յարմարցուցին, այնպէս որ հանգոյց մը դիւրաւ կարենար ձեւանալ։

Երկայն աթոռը անկողնարանին առջեւ դրին, այնպէս որ անոր վրայ պառկած մարդու մը գլուխն անպատճառ չուանին մօտ պիտի գար։

Կապրիէլ սանտրը չհանեց գլխէն, որպէս զի պարանը բնական ձեւով մը իր մէջքը կարենայ կապել։

Էյրո անկողնարանին մէջ վարագոյրի մը ետեւը պիտի պահուըտէր, պատրաստ չուանը քաշելու։

Սեղանին վրայ թուղթ, մելան, գրիչ դրին, նաեւ Շամբանեայի շիշ մը և պաքսիմատներ։

Ժամը վեցին, երկու սիրահարները Մաալէն հրապարակը ճաշարան մը գացին ճաշեցին, եւ ուժ առնելու համար, Կապրիէլ շատ մը շամբանիա խմեց։

Ժամը եօթնուկէսին Էյրո տուն դարձած եւ անկողնարանին մէջ վարագոյրին ետեւը դարանի մտած էր։ Քիչ մը ետքը, Կապրիէլ սենեակը մտաւ Կուֆէին հետ, զոր Մաալէն հրապարակին վրայ գտած էր։

Կուֆէ իսկոյն երկայն աթոռին վրայ տեղաւորուեցաւ․ արդէն ամբողջ սենեակին մէջ միայն այդ աթոռը ձգած էին դիտմամբ, եւ Կապրիէլ անոր ծունկերուն վրայ նստաւ։

«Կուֆէ, ինչպէս վերջը պատմեց Կապրիէլ Պոնբառ, իր բազկաց մէջ զիս սեղմեց եւ քանիցս համբուրեց։ Յետոյ սկսաւ գովել իմ սիրունութիւնս։ Վիզէս համբոյր մը առաւ։»

Ծիծղ այդ վայրկենին, խաղալու պէս ընելով, Կապրիէլ պարանին մէջ անցուց Կուֆէի գլուխն և անոր վզին չուրջը փաթթեց զայն։ Էյրո այդ րոպէին կը սպասէր։

Անմիջապէս չուանը քաշեց, և Կուֆէ յանկարծ խեղդամահ եղաւ։

Երկու սիրահարները չուանը անկողնոյն կապեցին, յետոյ մեռելին վրան սկսան խուզարկել։ Էյրո բանալիներն առաւ և Մոնմարթռ փողոցը բարապանին գործատեղին վազեց։ Բան մը չգտաւ, ինչպէս գիտենք։

Իսկոյն դարձաւ Թռօնսօն-Տիւքուտռէ փողոցը, քիչ մը շամբանեա խմեց և Կուֆէի բոլոր ունեցածն առաւ, հարիւր Ֆրանքի ոսկի, յիսուն Ֆրանքի պանքնօթ մը, ժամացոյց մը, երկու ադամանդով զարդարուած մատնի մը և խեցիէ գիտակ մը։ Երկու մեղսակիցներն ամբողջովին հանուեցուցին դիակը և կտաւէ պարկին մէջ դրին․ գլուխը մոմազօծ կտաւով փաթթեցին եւ մարմինը արկղին մէջ նետեցին։

Կէս գիշերին մօտ էր երբ Էյրո իւր տունը դարձաւ, մինակ ձգելով Կապրիէլը որ մեռելին մօտը պառկեցաւ։

Հետեւեալ օրը, Էյրո մնաք բարով ըսաւ իր կնոջ և աղջկան, որոցմէ հինգ հարիւր Ֆրանք առաւ հարկաւոր ճամբորդութեան մը համար, ինչպէս ըսաւ անոնց։ Անմիջապէս Թռօնսօն-Տիւքուտռէ փողոցը գնաց և իր մեղսակցուհւոյն հետ Լիոնի շոգեկառքին կայարանին ճամբան բռնեց, արկղն ալ մէկտեղ առնելով և սըխալմամբ սպանեալոյն գլխարկը գլուխը դրած։

Յուլիս 27ին, կէս օրէն ետքը ժամը երկուքին Լիոն հասնելով, երկու սիրահարները կայարանին մօտ պանդոկի մը մէջ գիշերն անցուցին։ Հետեւեալ օրը Միլերըի գացին ուր արկղը նետեցին։

Յետոյ Մարսիլիա գացին և օգոստոս 1ին Կուֆէի հագուստներն և կօշիկները ծովը ձգեցին։ Էյրո հինգ հարիւր Ֆրանքի գումար մը առաւ իր եղբօրմէն որ շատ տարիներէ ի վեր Մարսիլիոյ մէջ հաստատուած էր, մինչդեռ Կապրիէլ իր մեղսակցին քեռայրն եղող Մ․ Ս․էն երկու հազար Ֆրանքի գումար մը կ՚ըստանար։

Ապա Բարիզ եկան ուր օգոստոս 1ԱԷն մինչեւ 13 կեցան։ Ցիմար Կապրիէլ յանդգնեցաւ մինչեւ իսկ Թռօնսօն-Տիւքուտռէ փողոցի տունն երթալ և պահանջել այն գլխարկը զոր իր սիրահարն հոն մոռցած էր երեք շաբաթ առաջ․ այդպէսով կարող եղաւ, Լոնտոն և Ամերիկա չգացած, դիտել այն սենեակն ուր ոճիրը կատարուած էր։

Անամօթութիւնն աւելի յառաջ տարաւ․ բարապանին մատնին ադամանդները հանեց և օղեր շինել տուաւ, զորս կրեց մինչեւ այն օրն ուր Էյրո ձեռքէն առաւ զանոնք գրաւի դնելու համար։

⁂

Յաջորդ թուով մը կը հրատարակենք Էյրոի և Կապրիէլի հարցաքննութիւնն որ կատարուեցաւ անցեալ չարթուն։

Դատարանին վճռոն հրատարակեցինք արդէն՝ այս երկուշաբթի աւուր հեռագրաց շարքին մէջ։

ՏՈՔԹ․ ՆԷՄԼԹԻ, մասնագէտ կոկորդի, խուլափողի, ականջի և քթի հիւանդութեանց։

Հիւանդներ կ՚ընդունի ամեն օր Եր․ ժամ 10էն 1, ի Բերա, Կլավանի փողոց, թիւ 7։ 220

ԱԶԴ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ․
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Գայլէ շոգենաւը, նաւապետ Մաք Ըրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ այսօր։

ՍԿՈՏԻ ՄՕՌԻԻ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նըլաըլը, Կ․ Պոլիս, 3 դեկտ․ 1888

Պարոնայք Սկոտ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անոր հռչակած է, մանաւորապէս այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ․ Ս․ Ս․ ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ․հ․ Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷԼՐԻ

Սէլանիք Փըրդասընա մէրսուլ Քէվքէպլի վէ Եէնիճէ վէ Գարաֆէրիյէ վէ Վէտինէ մէվադըընտաքի աաքիրը Շօհանէ իչուն միւպայեասը մինադասատա օլան էրզագը մայիմէնին իժասընա թալիպ օլանլարըն վէ շէրայիթինի անլամագ իսթէէնլէրին թարիխը իլանտէն իթիպարէն նիհայէթ տն կիւնէ գատար մադամը Սէլասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր,

10 քեանունի էվվէլ 306 851
Նօ․ 17 2—3

Սպասարկու Ս․ ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐԻ

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ | AU CAMELIA

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

194, Մեծ Փողոց Բերայի 194

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋ

Պատիւ ունինք ծանուցանել հասարակութեան թէ, ՄԷԿ ԱՄՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ, դեկտ․ 3/15 երկուշաբթի օրէն սկսեալ տեղի պիտի ունենայ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԸ մեր վաճառատան մէջ գտնուած ամեն ապրանաց, ԳՆՈՑ ՄԵԾ ԶԵՂՉՈՎ։

Բարիզի վերջին նորաձեւութիւնք որք են պաստէ, սութաշէ հանդերձներ՝ մուշտակաւոր և աստարականով, ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԳՆԵՐՈՎ պիտի նշանակուին ինչպէս նաև ժապաւինագործութեան, փետրեղինաց, ծոպաւոր վարագոյրներու և համանման մեծաքանակ վաճառքները։

Գնողաց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք պարահանդէսի արդուզարդից վերաբերեալ մեր բազմատեսակ ապրանաց վրայ, որք են՝ մետաքս և թաւիշ՝ ոսկեհիւս և նկարակերտ, թիւլ և չինական քրէբ վրայ ճոխ բանուածներ և այլն։ Կը յուսանք որ մեր պատուարժան յաճախորդք պիտի հաճին այցելել մեր վաճառատունը՝ անձամբ ստուգելու համար այն ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԶԵՂՉԸ զոր կ՚ընենք մեր բոլոր ապրանաց վրայ։

Բարեձեւ և դիմացկուն սեղմիրաններ (ԳՕՐՍԷ)։

Նոր անուշահոտութիւն ԼԻԼԱ ՖԼԷՕՌԻ։

Ի մօտոյ պիտի ունենանք ԺՈՒՎԷՆ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ աշխարհի առաջին գործարանէն։

217 3—8

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — **«ՖԻՆԻՔՍ»** — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր գործատէրքն են ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աչխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագործութեամբ սպառումներ, որք ունին Ընկերութեան հարգապահութեան վերաբերեալ վկայագիրներ։

Հ. ՍԻՄԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Փոլլակեան և Ա. Ծովու Փողոց թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցերեկ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ	» 12,773,779

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մեծարանօքներ և բնակութիւններ և սոյա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։

Սոյն նիւթերու վրայ միմիայն գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է ուրիշ 13 ըլլալ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 38

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ծաւէտ կը ընէ խորշոմներն և ո և է կերպով յառաջ եկած սպիները։ Կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցաներն ոչնչին թողած սպիւացքը նշմ։

Դեմքին կուտայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ սեռին ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար Ներկայացուցիչն է Պ. Ֆ. Պէլլիս, Ֆրնաբէլեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մեծերանոցն է Էմինէնտ Գարասանա, Ղալաթիա, Նիւքսէ գալըրըմ, Վոյվոտայի քով — կեղծիքներէն զգուշանալու համար, դիմել միայն մեծերանոցին։ 33

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ՝ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ մետալն առացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է իւն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի ոսկին ասկեայ եւ արծաթեայ մետալներով. բայց ասոր բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՕԶԷՖ աղջիկը վերջերս դրուատուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լրնսըն-Հոսբիդալ հիւանդանոցէն. բաց ասոր, այս ջուրն այդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսաբրակներ ծրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանեցներու, գլխաւոր դեղատանց և Պուտափէշթի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժօզէֆի մաքրողական» գիւրուին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻՇՏ ՋՈՒՐՆ

FRANÇOIS JOSEPH

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Ուրախութիւն եղանակի ամէնուր սովորութիւններ մաքրելու համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէղիքի և Ս. Քրիստիանէ Պոլիս, Ս. Գալաթարիատես և Ա. Թոխթօու Ղալաթիա, Ծ. Քանդուչ՝ Իզմիր, Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Ֆ. Պէլլիս, ի Պոլիս։ 34

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջակ Թէթիստարաարան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Եվանկէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առաջացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիքական բերքերու զանազան տեսակներով։

Չետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են օժտի համար ամէն տեսակ ձորմակեղէնք, բամբակեք, կիտաշգեստք, քալիքօ, քօրտէ, Թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապիկներ, սաւանք, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցաւելում մի ըրած է նաև պատրաստած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պահանջեն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բաւթօնիր խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ.

ՕԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ընկ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ԶՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ուղղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գուռառաց հետ հաստատած բազմածիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ հռչակ հանած և իբրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ճովային ընելել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ ձեւութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանսյիներովն հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալ հրաշակերտ կրնան համարուիլ։ Ի միջի այլոյ մեր արգոյ յաճախորդաց իբր նուէր ծառայելու գերապատուած տաւալութիւնք ընծայելով։

Վաճառատունս այսպէս պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհամեմատ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և աժանութենէն ինչպէս նաև ձեռաւան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորմար ընտրութիւններէն։ 199

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գաւաթնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիժերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻԻՂ

Իբռֆոսֆիդներ ու շուէսի սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբռֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԱԷԼ 852

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ (ԼԱՍԻԿՔ)

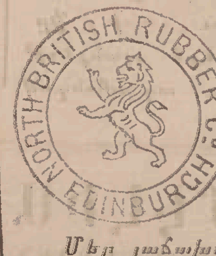

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն շինուած են նորոգ ձեւերով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներուս ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գօճաման Օղլու խանի Ծործի Կիտրոլի թիւ 13 մեծերանոցը։ 167

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվրէպմորելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և որոնց թունաւորումն. որոց ասանուններն տրուած է. ջերմն և սարսուռ, Թագուն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է. թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն միջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 210

ՄՈՂԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

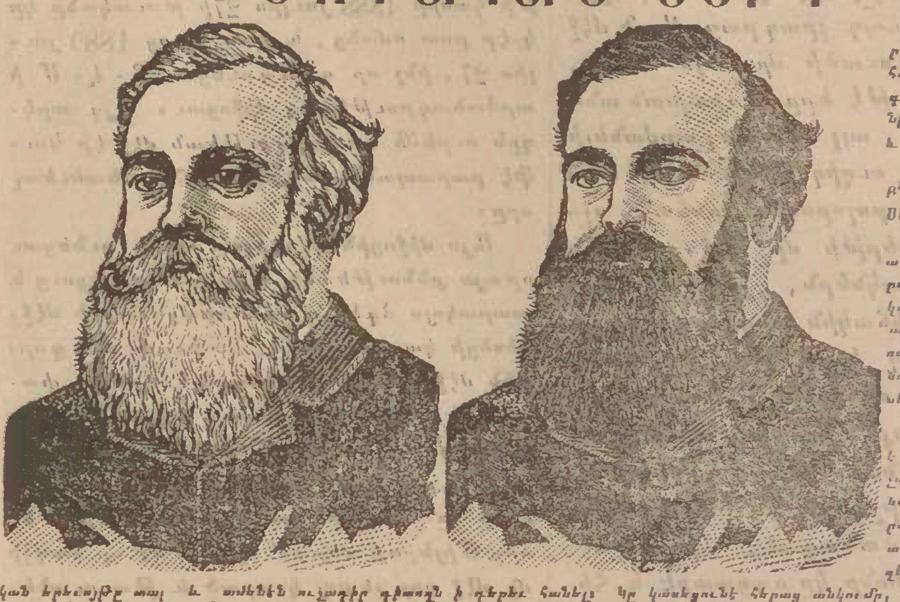

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուալու,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՇԱՌԵԱԼ ՍԵՒ

Բազկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ Թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛ր եւ է գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնեն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր զննողն ի դերեւ հանելը կը կասկածեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ թեփը կ'անհետացնէ և նոր այժ կուտայ մազային մարթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Մրուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուկէն գնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բաբակալ պզտիկ սանտրակ մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգ մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել գ. ն., այնպէս որ ամրողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ոգեւնայ։ Բոլոր մազերը մէկ չոր ըլլալով, ասոր մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Միայն գիմքն և ձեռները լուալ ու ի զգուշութեան։

Ծան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքալիով. ասոր գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թաթխուած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԻՔԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա Պահակատեղին քով, կայսերան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյին, Թիւ 95 և 9, Ղալաթիա։ 601

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phᵉⁿ-Cˡᵉ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP 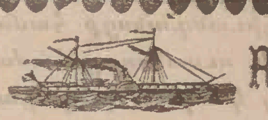 RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	թւկ. ժմ. Ը. Ե.	Երբ — ի թեւ	շոգենաւ
Բշ.	10 22	Եր.	Օտեսա
Գշ.	11 23	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ.	12 24	10 Առ.	Անատօլու
Դշ.	13 24	10 Առ.	Սեվաստոփոլ
Եշ.	13 25	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։ 26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ 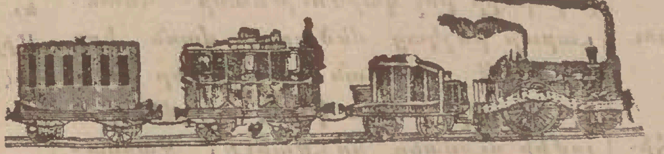 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ճեպ. Թ. 2 Բշ. Եշ.	Կուխ. ճեպ. Թ. 4 Ամ. օր	Կուխ. խառն. Թ. 52 Ամ. օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնում	7 20	8 15	7 50
Գում—գաբու			8 08
Եէտի—գուլէ			8 22
Մագրի-գիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 52
Քիւչիւք — Չէքմէճէ			9 03
Սպարթա—գուլէ			9 47
Համբիճէօյ		9 46	10 23
Զաթալճա			11 06
Գապաքճէ	9 50	10 46	11 45
Սինէքլի			12 51
Չերքէզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
Չերքէզքէօյ մեկնում		12 04	2 00
Չօրլու	11 50	12 47	2 50
Մուրաթլը — Քէօրէքլի			3 38
Սէյիտլէր—Չիֆթլիք			4 09
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49
	Էլ. առ.		
Պապա—Էսքի	1 35	2 51	5 35
Պապլօ—քէօյ			6 16
Ուզուն—Քէօբրիւ		3 57	7 05
Գուլէլի—Պուրկազ		4 18	7 47
Ուրլի			8 13
Ադրիանուպոլիս ... ժմ.	4 14	5 09	9 00
			Երեկոյ; Կուխ. խառն. Թ. 122
Ադրիանուպոլիս ... մկ.	4 19	5 19	1 00
Գառաքէօյ			1 40
Մուսթաֆա փաշա ժմ.	5 15	6 15	2 18
Մուսթաֆա փաշա մկ.	5 20	6 30	2 33
Հարմանլը ժմ.	6 4	7 12	3 32
Հարմանլը մկ.	6 9	7 27	3 48
Թըրնովա-Սէյմէնլի ժամ.		7 51	4 20
			Կուխ. խառն. Թ. 124; Երեկոյ
			4 45
Թըրնովա—Սէյմէնլի մկ.		8 01	5 45
Գայածըք—Հասքէօյ		8 38	7 11
Եէնի—Մահալլէ		9 27	8 00
Բաբաջըք	8 32	9 53	8 35
Գաթօնիցա—Սթանիմաք		10 20	9 00
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 42	9 30
Փիլիպէ մեկ.	9 31	11 2	10 50
Թաթար Բազարճըք		11 58	11 22
Սարամպէյ ժամ.		12 23	
Սարամպէյ մեկ.		12 24	1 32
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 43	12 00
	Առաւ.	Երեկոյ	գիշեր
Սօֆիա ժամ.	3 18	4 29	5 30
Նիշ	8 20	10 04	
Պելկրատ	2 45	4 48	
Պուտափէշթ	10 05	1 25	
Վիեննա	3 15	7 18	
Սկիւպ		1 49	
Սէլանիկ		9 35	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. ճեպ. Թ. 1	Կուխ. ճեպ. Թ. 3 Ամ. օր	Կուխ. խառն. Թ. 123
	ժ. վ. Բշ. Եշ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սէլանիկ ... մեկնում		6 00	
Սկիւպ		1 49	
Վիեննա	8 25	00	
Պուտափէշթ	2 35	2 40	
Պելկրատ	9 30	1 55	
Նիշ	3 20	5 44	
Սօֆիա	9 00	12 16	8 45
	Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Պէլօվա մեկ.	12 40	3 57	1 00
Սարամպէյ		4 15	1 30
Թաթար Բազարճըք		4 42	2 10
Փիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	3 18
Փիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	3 43
Գաթօնիցա—Սթանիմաք		6 21	4 10
Բաբաջըք	3 08	6 47	4 54
Եէնի Մահալլէ		7 12	5 47
Գայածըք—Հասքէօյ		8 01	7 10
Թըրնովա-Սէյմէնլի ժամ.	4 55	8 35	7 :5
			Կուխ. խառն. Թ. 121 Ամ. օր; Առաւ.
Թըրնովա—Սէյմէնլի մեկ.	5 00	8 42	8 42
Հարմանլը ժամ.	5 24	9 05	9 15
Հարմանլը մեկ.	5 29	9 21	9 35
Մուսթաֆա-փաշա ժմ.	6 10	10 02	10 33
Մուսթաֆա-փաշա մեկ.	6 15	10 17	10 53
Գառաքէօյ			11 32
Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	7 09	11 13	12 10
			Երեկոյ; Կուխ. խառն. Թ. 51 Ամ. օր; Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 25	6 2
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուր. (Պիւֆէ)		12 19	8 25
Ուզուն—Քէօբրիւ		12 38	8 59
Պապլօ—քէօյ			9 40
Պապա—Էսքի	9 36	1 50	10 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 10
Սէյիտլէր—Չիֆթլիք			11 46
Մուրաթլը—Քէօրէքլի			12 18
Չօրլու		3 48	1 16
Չերքէզքէօյ ժամ.	12 12	4 25	2 00
Չերքէզքէօյ մեկ.	12 17	4 30	2 25
Սինէքլի			3 18
Գապաքճէ			4 09
Զաթալճա	1 57	6 11	4 50
Համբէմ—քէօյ		6 47	5 51
Սպարթա—գուլէ			6 17
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			7 05
Այաստեֆանոս			7 18
Մագրի—գիւղ			7 43
Եէտի—գուլէ			7 57
Գում—Գաբու			8 06
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 13
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

Սորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6է մինչեւ առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.) 15

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ՈՒՍՔԻՒՊ—ՄԻՒՖՋԷ

Կառախումբ Թ. 512/522 Սէլանիկէն ամեն օր	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիեննայէն ամեն օր	ժ. վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիեննա մեկ.	8 00
Թօփսին	6 33	Պուտափէշթ	2 40
Ամաթօվօ	7 10	Պելկրատ	10 55
Քարասուլու	7 31	Նիշ	5 50
Կիւմէնճէ	7 41		Առաւ.
Կէօրկէլի	3 17	Սպէֆչէ ... մեկ.	10 40
Միրովչէ	3 51	Պուգանօֆչէ	10 55
Սթրումնիցա	9 00	Պուգօրճէ	11 23
Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) ժմ.	9 32	Բրէչօվա	11 40
Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) մկ.	9 42	Թապանօֆչէ	12 03
Քրիվօլագ	10 27	Գումանօվա	12 37
Վէլէճիանօ—Կրասթիք	11 06	Հաջալար	1 13
Քէօբրիւլիւ ժմ.	11 53	Ուսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49
Քէօբրիւլիւ մկ.	12 0:	Ուսքիւպ (Պիւֆէ) ժմ.	2 01
Ջէլէնիքօ	12 51	Ջէլէնիքօ	2 37
Ուսքիւպ (Պիւֆէ) ժամ.	1 27	Քէօբրիւլիւ ժմ.	3 20
Ուսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49	Քէօբրիւլիւ մկ.	3 30
Հաջալար	2 29	Վէլէճիանօ—Կրասթիք	4 20
Գումանօվա	3 22	Քրիվօլագ	5 03
Թապանօֆչէ	3 53	Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) ժմ.	5 37
Բրէչօվա	4 21	Տէմիրգաբու (Պիւֆէ) մկ.	5 52
Պուգօրճէ	4 33	Սթրումնիցա	6 26
Պուգանօֆչէ	4 57	Միրովչէ	6 35
Սպէֆչէ ժամ	5 10	Կէօրկէլի	7 19
	Երեկոյ	Կիւմէնճէ	7 31
Նիշ ժամ	9 40	Քարասուլու	8 01
Պելկրատ	4 48	Ամաթօվօ	8 24
Պուտափէշթ	1 23	Թօփսին	9 01
Վիեննա	7 15	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.	9 35
			Երեկոյ

ԳԻԾ ՈՒՍՔԻՒՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Ուսքիւպէն Բշ. Դշ. Ուր.	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միթրօվիցայէն Գշ. Եշ. Շբ.	Առաւ. ժ. վ.
Ուսքիւպ (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրօվիցա (Պիւֆէ) մկ.	7 25
Էլէշան	8 47	Վուչիթըն	7 47
Քարաճանիք	9 42	Բ. Փրիշթինա	8 41
Վէրիզօվիչ	10 52	Լիբէհան	9 36
Լիբլիան	11 45	Վէրիզօվից	10 37
Բրիշթինա	12 37	Քարաճանիք	11 24
Վուչիթըն	1 23	Էլէշան	12 01
Միթրօվիցա (Պիւֆէ) ժմ.	1 40	Ուսքիւպ (Պիւֆէ) ... ժմ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԷՅՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախումբ Թ. 322 Կիր. Գշ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.	Կառախումբ Թ. 321 Բշ. Դշ. Շբ.	ժ. վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ: Սօֆիա Պէլովայ ն. ժմ. Երեքշաբթի Ուրբաթ Սարամպէյէն ժմ. կ. ր.	7 55	Պուրկազ մեկ.	6 00
Կ. Պոլիս-Ա. Պոլս նժմ.	7 51	Եամպօլու ... մեկ.	11 10
	Առաւ.	Սլիվնօ—Քերմանլը	12 11
Թըրնովա—Սէյմէնլի մեկ.	8 24	Եէնի—Զաղրա	1 12
Գարաբունար	9 08	Քաանէ—Մահալլէսի	2 15
Քաանէ—Մահալլէսի	10 14	Գարաբունար	3 16
Եէնի—Զաղրա	11 23	Թըրնովա—Սէյմէնլի ժամ.	3 50
Սլիվնօ—Քերմանլը	12 21		Երեկոյ
Եամպօլու ... ժամ.	1 10	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ: Պէլովա-Սօֆիաի մեկ. Երեքշաբթի Շաբաթ Սարամպէյի մեկ. Բշ.	4 54
Պուրկազ ժամ.	6 30	Ա. Պոլիս-Կ.Պոլսոյ մեկ.	8 42

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ Ուր.	ժ. վ. Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս ... մեկ.	8 00
Ֆէրրէ	1 29	Ուրլի ... »	8 55
Պիթիգլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Սուֆլի	3 31	Տիմիթօքա	10 15
Տիմիթօքա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պիթիգլի	12 20
Ուրլի ... »	5 46	Ֆէրրէ	1 21
Ա. Պոլիս ... ժմ.	6 40	Տէտէ—Աղաճ ... ժամ.	2 20